

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Právní úprava mezinárodního obchodu s ohroženými druhy

Mgr. Kristina Hošťálková

Plzeň

2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Právní úprava mezinárodního obchodu s ohroženými druhy“ zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

V Plzni 29. března 2019

.....

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat doc. JUDr. Vojtěchu Stejskalovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a ochotu v průběhu zpracování této diplomové práce.

Dále bych na tomto místě chtěla poděkovat kpt. Ing. Šárce Miškové, tiskové mluvčí Celního úřadu Praha Ruzyně za vstřícnost, ochotu a cenné informace, jež dopomohly ke zpracování této diplomové práce.

Obsah

1. Úvod	5
2. Ochrana na mezinárodní úrovni	7
2.1. Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („Úmluva CITES“)	7
2.2. Základní pojmy	8
2.3. Seznamy druhů.....	9
2.3.1. CITES I	9
2.3.2. CITES II.....	9
2.3.3. CITES III	10
2.4. Regulace obchodu	10
2.4.1. Vývozní permit	11
2.4.2. Dovozní permit	11
2.4.3. Potvrzení o reexportu	12
2.4.4. Potvrzení o introdukci z moře	12
2.4.5. Osvědčení o původu.....	12
2.4.6. Vývozní kvóty	13
2.4.7. Výjimky Úmluvy CITES	13
2.5. Orgány CITES na mezinárodní úrovni	15
2.5.1. Sekretariát CITES	15
2.5.2. Konference smluvních stran	16
2.5.3. Výbory CITES	17
3. Ochrana na úrovni Evropské unie	18
3.1. Nařízení Rady (ES) č. 338/97	18
3.2. Základní pojmy	19
3.3. Seznamy druhů.....	20
3.3.1. Příloha A	20
3.3.2. Příloha B	20
3.3.3. Příloha C	20
3.3.4. Příloha D	20
3.4. Regulace obchodu	21
3.4.1. Dovozní permit	21
3.4.2. Oznámení o dovozu	22
3.4.3. Vývozní permit	22
3.4.4. Potvrzení o zpětném vývozu	23

3.4.5.	Vnitrouní obchod	23
3.4.6.	Regulace obchodních činností	23
3.4.7.	Povolení k přemístění	24
3.4.8.	Výjimky Nařízení č. 338/97	25
3.5.	Orgány na úrovni Evropské unie	26
3.5.1.	Evropská komise	26
3.5.2.	Výbor pro otázky obchodu s volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami	26
3.5.3.	Vědecká prověřovací skupina	27
3.5.4.	Skupina pro prosazování předpisů Rady/Skupina pro prosazování CITES v EU	27
3.6.	Další prameny EU v oblasti CITES.....	28
4.	Ochrana na národní úrovni	31
4.1.	Zákon č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy	32
4.2.	Základní pojmy	33
4.3.	Regulace obchodu	33
4.3.1.	Dovozní permit	34
4.3.2.	Vývozní permit, potvrzení o zpětném vývozu	35
4.3.3.	Přemísťování živých exemplářů	35
4.3.4.	Další typy potvrzení	36
4.3.5.	Registrace některých exemplářů	37
4.3.6.	Značení a identifikace exemplářů	38
4.3.7.	Prokázání původu.....	38
4.4.	Orgány na národní úrovni	39
4.4.1.	Ministerstvo životního prostředí	39
4.4.2.	Generální ředitelství cel	40
4.4.3.	Česká inspekce životního prostředí	40
4.4.4.	Celní úřady	41
4.4.5.	Orgány veterinární správy, orgány rostlinolékařské péče.....	41
4.4.6.	Krajské úřady	42
4.4.7.	Agentura ochrany přírody a krajiny	42
4.5.	Záchránná centra.....	43
4.6.	Související prameny	44
5.	Postavení a činnost celní správy	45
6.	Celní řízení.....	48

7. Mobilní dohled	50
7.1. Služební kynologie	52
8. Zadržení a zabavení živého exempláře	54
9. Sankce	55
9.1. Sankce za přestupky dle zákona č. 100/2004 Sb., o obchodování.....	57
s ohroženými druhy	57
9.2. Sankce za trestné činy dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník	59
10. Závěr	64
11. Resumé	67
12. Použité zdroje	68
12.1. Literatura.....	68
12.2. Internetové zdroje	69
12.3. Právní předpisy	70
12.4. Judikatura	71
12.5. Články	71
12.6. Metodické materiály	72
13. Seznam příloh.....	73

Seznam použitých zkratk

CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora
ČR	Česká republika
ČSFR	Česká a Slovenská Federativní republika
EG	Enforcement Group
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
FO	Fyzická osoba
FOP	Fyzická osoba podnikající
IATA	International Air Transport Association
IUCN	Mezinárodní svaz ochrany přírody
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OSN	Organizace spojených národů
PO	Právnícká osoba

1. Úvod

Mezinárodní obchodování s ohroženými druhy živočichů a planě rostoucími rostlinami je problém, jenž pohlcuje celý svět, a s nímž je složité bojovat. Vzhledem ke stále se zvyšující poptávce a chtivosti lidí, dochází v dnešní době, můžeme říci denně, ke zbytečnému a mučivému úhynu živočichů a rostlin, z nichž někteří se v důsledku této skutečnosti stávají kriticky ohroženými nebo dokonce úplně vyhubenými.

Pro téma Právní úprava mezinárodního obchodu s ohroženými druhy jsem se rozhodla poté, co jsem v rámci studia bakalářského studijního programu absolvovala několikátýdenní praxi na Celním úřadu Praha Ruzyně a jeho detašovaném pracovišti celní – poštovní styk. V rámci této praxe jsem měla možnost blíže se seznámit s touto problematikou a být i osobně přítomna odhalování zásilek podezřelých z toho, že obsahují exemplář některého z chráněných druhů živočichů, rostlin nebo výrobků z nich. Od této doby se o toto téma více zajímám, a to i vzhledem k tomu, jak vysoký počet nelegálních zásilek byl po dobu mé praxe k mému překvapení odhalen.

Mým cílem v této práci je podat ucelený a výstižný přehled nástrojů, jimiž je tato nelegální činnost, řekla bych na vysoké úrovni, regulována. V první kapitole této práce se nejprve seznámíme s právní úpravou, jejími nástroji regulace a orgány tyto nástroje aplikující, a to na úrovni mezinárodní. V následujících dvou kapitolách, tedy kapitole č. 3 a 4 jsou rozebrány stejné instituty jako v kapitole druhé s tím rozdílem, že se zaměřujeme nejprve na ochranu na úrovni Evropské unie a následně na ochranu na úrovni národní, tedy v ČR.

V rámci této práce máme také možnost seznámit se s úlohou, činností a podmínkami vzniku záchranných center, jenž mají nenahraditelné postavení při záchraně zadržených a zabavených exemplářů. Institutům zabavení a zadržení je věnována samostatná kapitola 8, neboť se jedná o jednu z hlavních činností, kterou národní orgány vykonávají při odhalení nelegálního dovozu, vývozu či zpětného vývozu chráněných exemplářů.

Vzhledem k mému bližšímu vztahu k Celní správě ČR jsem se rozhodla v několika samostatných kapitolách směřovat svoji práci na její postavení a činnost. V kapitole 5 a 6 máme možnost seznámit se s charakteristikou toho, co vlastně orgány Celní správy ČR jsou, jakou činnost vykonávají a jak ji

vykonávají. Na závěr této kapitoly poté máme možnost blíže poznat, na jakých záslužných a úspěšných akcích na ochranu ohrožených druhů se orgány, resp. pracovníci Celní správy ČR osobně aktivně účastní.

Česká republika se jako jedna z mála evropských zemí nachází na místě, jenž po zavedení Schengenského prostoru nemá hraniční přechody. Jediným takovým hraničním přechodem je pražské Letiště Václava Havla. Proto jsou v terénu velmi často vytíženy hlídky mobilního dohledu, jež se rovněž podílejí na kontrole podezřelých osob, a to především v rámci silniční dopravy. Abychom si lépe dovedli představit činnost hlídek mobilního dohledu, je třeba se blíže začíst do kapitoly 7. Do její podkapitoly jsem se následně rozhodla zařadit i činnost služební kynologie, neboť psi jsou pravidelně využíváni k odhalování pašovaných exemplářů a jsou tak nezaměnitelnou a významnou součástí činnosti příslušníků Celní správy ČR.

Poslední kapitola, tedy kapitola 9., této práce je věnována sankcím, jež jsou ukládány v případě odhalení pašování, tedy nelegálního dovozu, vývozu či zpětného vývozu ohrožených druhů. Tuto činnost uskutečňuje jednak Česká inspekce životního prostředí při ukládání pokut za spáchané přestupky, a jednak orgány Celní správy ČR za součinnosti Policie ČR při odhalování trestné činnosti jako orgány činné v trestním řízení.

Na úplný závěr této práce jsem se rozhodla zařadit fotografie zajištěných exemplářů, abychom si lépe dokázali představit, co všechno jsou lidé schopni z částí chráněných exemplářů vyrobit a pro jaké účely jsou tyto exempláře zbytečně a nehumánně usmrcováni.

2. Ochrana na mezinárodní úrovni

2.1. Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („Úmluva CITES“)

Prvním iniciátorem přijetí Úmluvy o mezinárodním obchodování s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (dále jen „Úmluva“) byl v roce 1963 Mezinárodní svaz ochrany přírody (dále jen „IUCN“), který na svém Generálním shromáždění jako první upozornil na úbytek biodiverzity na Zemi z důvodu obchodování s volně žijícími živočichy (především zabíjení slonů za účelem získání slonoviny, jejího zpracování a následného prodeje) a planě rostoucími rostlinami, nebo-li tzv. wildlife trade. Návrh Úmluvy IUCN předložila o rok později, tedy v roce 1964.

Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin byla na základě rezoluce č. 99.3., přijaté na Stockholmské konferenci Organizace spojených národů (dále jen „OSN“) o životním prostředí konané v roce 1972, podepsána ve Washingtonu dne 3. března 1973 v rámci Programu OSN na ochranu životního prostředí, proto začala být také označována jako Washingtonská úmluva nebo jen ve zkratce jako Úmluva CITES vyplývající z jejího anglického názvu (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora). Platnosti nabyla Úmluva v roce 1975. Smluvními stranami je v současné době 183 zemí včetně všech 28 členských států Evropské unie, tedy i České republiky, která je smluvní stranou od roku 1993, resp. od roku 1992 jako dnes již neexistující Česká a Slovenská Federativní republika.

„Jde o vládní dohodu, která je však silně podporována významnými ochranářskými a vědeckými nevládními organizacemi, jako je IUCN (Světový svaz ochrany přírody), WWF (Světový fond na ochranu přírody), WCMC (Světové monitorovací centrum ochrany přírody) a mnoho dalších.“¹

Hlavním účelem této Úmluvy je ochrana ohrožených druhů živočichů žijících a rostlin rostoucích ve volné přírodě ještě předtím, než dojde k jejich úplnému vyhynutí nebo vyhubení za účelem obchodování, přičemž nejde jen o obchodování s živými exempláři, ale i s jejich částmi a výrobky z nich vytvořených.

---

¹ DAMOHORSKÝ, M. a kol.: *Právo životního prostředí*. 3. vydání, Praha: C.H. Beck. 2010. ISBN 978-80-7400-338-7, str. 345.

2.2. Základní pojmy

Základní pojmy, které jsou významné pro účely výkladu Úmluvy, nalezneme charakterizované v čl. I Úmluvy.

Nejvýznamnější je pojem exemplář. Dle ustanovení čl. I. písm. b) Úmluvy o mezinárodním obchodování s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin je exemplářem:²

- a) jakýkoli živočich nebo rostlina, ať už živý či mrtvý,
- b) v případě živočichů také snadno rozpoznatelná část nebo výrobek z nich,
- c) v případě rostlin také snadno rozpoznatelná část nebo výrobek z nich.

Předmětem obchodu jsou, z kategorie zvířat, nejčastěji exotičtí ptáci, tropické ryby, korály, z kategorie rostlin se pak jedná nejčastěji o kaktusy, orchideje.

Z částí, jež jsou považovány za exemplář, se nejčastěji setkáváme s kůží, jejími částmi, kostrami, kostmi, ulitami, krunýři, kly, peřím, dřevem. V kategorii výrobků se jedná zejména o kabelky, kožené oblečení, boty, dřevěné hudební nástroje, parfémy vyrobené ze druhů CITES, medicínu obsahující druhy CITES (typicky čínská medicína).

Neméně důležitým je pojem druh, jehož definici nalezneme v čl. I písm. a) a jde o kterýkoli druh, poddruh, nebo geograficky oddělenou populaci.³ Jde o uskupení organismu se stejnými typickými znaky schopné se v přirozených podmínkách pářit a plodit jedince schopné další reprodukce.

V souvislosti se stále se zvyšujícím množstvím případů obchodování s ohroženými druhy živočichů a rostlin, je třeba si vymezit i pojem obchod, který Úmluva ve svém čl. I písm. c) vymezuje jako vývoz, reexport⁴, dovoz a introdukci z moře⁵.

---

² Úmluva o mezinárodním obchodování s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin [online][cit. 2019-02-13]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_cesky_text_umluvy/\\$FILE/Sdeleni%20FMZ_V.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_cesky_text_umluvy/$FILE/Sdeleni%20FMZ_V.pdf)

³ tamtéž, čl. I písm. a)

⁴ čl. I písm. d) reexport znamená vývoz takového exempláře, který byl předtím dovezen

⁵ čl. I písm. e) znamená dovoz exempláře, kteréhokoli druhu, které byly uloveny v mořských vodách, jež nejsou pod právní svrchovaností žádného státu.

2.3. Seznamy druhů

Úmluva rozděluje živočichy a rostliny do tří kategorií, tvořících přílohy Úmluvy, a to CITES I, II, III. Do těchto kategorií mohou být zařazeni volně žijící živočichové, planě rostoucí rostliny, které jsou ohrožené nebo u nichž ohrožení ve volné přírodě hrozí, a kteří jsou nejčastěji nabízení k obchodování na mezinárodním trhu. V současné době je těmito seznamy chráněno přibližně 5 600 druhů živočichů a 30 000 druhů rostlin.

2.3.1. CITES I

V tomto seznamu nalezneme druhy, které podléhají nejpřísnějšímu systému ochrany. Jedná se o druhy, které jsou ohroženy vyhynutím v důsledku pravidelného mezinárodního obchodu. Mezinárodní obchod je v tomto případě zakázán a může být povolen jen ve zcela výjimečných případech při splnění přísných podmínek blíže definovaných v čl. III Úmluvy, např. pro vědecké účely. Další výjimkou je situace, kdy se druh zařazený do Přílohy I narodí v zajetí nebo je uměle vypěstovaný, v takovém případě se na něj hledí jako na druh zařazený do Přílohy II.

V současnosti je na tento seznam zařazeno přibližně 630 druhů živočichů a 301 druhů rostlin a jedná se zpravidla o pandu velkou, slona indického, slona afrického, nosorožce, opice, kytovce a některé druhy kočkovitých šelem především tygra, z rostlin se jedná například o některé druhy orchidejí.

2.3.2. CITES II

Tento seznam se věnuje ochraně druhů, jejichž vyhynutí je ohroženo pouze potenciálně, nikoli bezprostředně a dále jsou zde zahrnuty druhy, jež jsou povinně předmětem kontroly, aby bylo možné zamezit vyhynutí dalším ohrožených druhům.

V tomto případě mezinárodní obchod není zakázán, ale je regulován formou vývozních a dovozních povolení a potvrzení. Blíže je způsob regulace upraven v čl. IV Úmluvy.

Na tento seznam je v současné době zařazeno něco okolo 4 800 živočichů a 29 592 druhů rostlin, ze všech tří seznamů zahrnuje právě tento největší počet nejružnějších druhů živočichů a rostlin. Zmínit můžeme mimo druhů chráněných v seznamu CITES I hrochy, krokodýly, papoušky nebo sovy.

2.3.3. CITES III

Poslední seznam zahrnuje jen druhy živočichů a rostlin, jež jsou ohroženy obchodem pouze v některých zemích. O zařazení na seznam rozhodují jednotlivé smluvní strany, pokud dospějí k závěru, že se na jejich území nachází druh, jenž je třeba chránit na vyšší, tedy mezinárodní úrovni. V tomto případě je obchod možný, resp. je možný pouze vývoz, který je regulován vývozním povolením země, ze které daný druh pochází. Podmínky pro udělení povolení k vývozu upravuje čl. V Úmluvy.

V současné době se na tomto seznamu nachází něco okolo 135 druhů živočichů a 12 druhů rostlin. Jedná se například o některé druhy pásovice (Kostarika, Uruguay), cibetky (Botswana, Indie) nebo nosála (Honduras, Uruguay), z rostlin například palisandr v Panamě nebo česnekovník v Bolívii.

2.4. Regulace obchodu

Za základní administrativní nástroje mezinárodního obchodu se považují potvrzení a povolení. Těmito dokumenty se dokazuje, že daný exemplář byl získán v souladu s příslušnou legislativou. Volba příslušného dokumentu se stanoví podle toho, o jaký typ činnosti se jedná, o jaký druh exempláře a v jakém seznamu je zařazen. Podmínky pro jejich vydávání nalezneme upravené v čl. III až V Úmluvy.

Dle čl. VI odst. 3 Úmluvy musí každé potvrzení nebo povolení obsahovat název Úmluvy, úřední název, razítko výkonného orgánu, který jej vydal, kontrolní číslo přidělené výkonným orgánem.⁶ Každá zásilka má své vlastní samostatné potvrzení nebo povolení. Každé povolení je označeno příslušným kódem označující účel transakce a původ exempláře (např. kód T značí transakci pro komerční účely, kód B je označení pro chov v zajetí nebo umělé rozmnožování či umělé vypěstování, kód W označuje exemplář odebraný z volné přírody, kód A označuje rostliny uměle vypěstované, kód C značí živočichy uměle odchované).

---

⁶ Úmluva o mezinárodním obchodování s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin [online][cit. 2019-02-13]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_cesky_text_umluvy/\\$FILE/Sdeleni%20FMZ_V.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_cesky_text_umluvy/$FILE/Sdeleni%20FMZ_V.pdf)

2.4.1. Vývozní permit

Vývozní permit vydává výkonný orgán v zemi vývozu pro exempláře zařazené v Přílohách I, II i III, ale pouze tehdy, pokud jde o exemplář, jenž tato země sama do této Přílohy navrhla. Vývozní povolení se předkládá jak při vývozu, tak i při dovozu. Vydává se na dobu 6 měsíců běžících ode dne vydání.

Povolení může být uděleno pouze tehdy, jsou-li splněny všechny podmínky stanovené Úmluvou v čl. III odst. 2 pro exempláře zařazené do Přílohy I, čl. IV odst. 2 pro exempláře zařazené do Přílohy II a čl. V odst. 2 pro exempláře zařazené do Přílohy III. Zejména je třeba příslušný výkonný orgán přesvědčit o tom, že jde o druh, jehož přežití ve volné přírodě nebude ohroženo a výkonný orgán musí být ubezpečen o tom, že daný exemplář byl získán v souladu s právními předpisy upravující ochranu fauny a flóry příslušného státu.

2.4.2. Dovozní permit

Dovozní permit rovněž vydává výkonný orgán tentokrát v zemi dovozu a uplatňuje se na exempláře zařazené do Příloh I, II i III, a to pouze v zemi, která příslušný exemplář navrhla zařadit do této Přílohy. Dovozní permit se předkládá vždy společně s vývozním permitem nebo potvrzením o reexportu vystaveným zemí původu. Dovozní permit je platný po dobu 6 měsíců ode dne jeho vydání s možností jeho prodloužení maximálně na 12 měsíců.

Pokud jde o exempláře zařazené do Přílohy I, jsou podmínky pro vydávání dovozního povolení upravené v čl. III odst. 3 Úmluvy. Rovněž je třeba výkonnému orgánu prokázat, že dovoz není uskutečněn za účelem, jenž by mohl ohrozit přežití příslušného druhu ve volné přírodě, výkonný orgán musí být přesvědčen o tom, že příjemce daného exempláře je dostatečně vybaven pro jeho umístění a péči o něj a exemplář nebude primárně určen pro komerční účely.

Jedná-li se o exempláře zařazené do Přílohy II, není třeba žádat o dovozní permit, neboť k dovozu postačí pouhé předložení vývozního permitu nebo potvrzení o reexportu, jež jsou pravidelně kontrolovány vědeckými orgány smluvních stran.

V případě dovozu exemplářů zařazených do Přílohy III, je třeba předložit potvrzení o původu exempláře, pokud jde o dovoz exempláře ze státu, který tento zařadil do Přílohy III, je třeba předložit rovněž vývozní permit.

2.4.3. Potvrzení o reexportu

Osvědčení o reexportu vydává výkonný orgán v zemi reexportu a uplatňuje se u exemplářů zařazených v Přílohách I, II za podmínky, že výkonný orgán vydávající reexportní povolení je přesvědčen o tom, že exemplář byl do příslušného státu dovezen v souladu s ustanoveními Úmluvy, exemplář bude dovezen takovým způsobem, kterým mu nezpůsobí zranění, poškození na zdraví a ubrání ho před krutým zacházením a u exemplářů uvedených v Příloze I je navíc podmíněn udělením dovozního permitu. Stejně jako vývozní permit, je i toto potvrzení platné po dobu 6 měsíců ode dne jeho vydání.

Odlišně se poté postupuje v případě, kdy jde o exempláře zařazené do Přílohy III. V tomto případě je třeba, aby reexportující stát vydal potvrzení o tom, že exemplář byl v tomto státě podroben zvláštnímu zpracování za účelem evidence o splnění ustanovení Úmluvy vzhledem k tomuto exempláři.

2.4.4. Potvrzení o introdukci z moře

Potvrzení o introdukci vydává výkonný orgán introdukujícího státu za podmínky, že tento orgán sdělil, že dovozem není ohroženo přežití daného druhu a je ubezpečen o tom, že příjemce daného exempláře má náležité vybavení pro jeho umístění a péči. Stejně jako v případě potvrzení o reexportu je podmínkou pro udělení tohoto potvrzení pro exempláře zařazené do Přílohy I, že exemplář nebude primárně určen pro obchodní účely.

2.4.5. Osvědčení o původu

Jedná se o potvrzení vydávané výkonným orgánem v zemi původu pouze v případě, kdy se jedná o exempláře zařazené do Přílohy III a je doplněné buď vývozním permitem od států, které daný exemplář do Přílohy III zařadily nebo samostatně od ostatních států. Předkládá se jak při vývozu, tak i při dovozu s výjimkou permitu o reexportu vydaným jiným státem.

Doklad, jenž nebyl vydán k tomu příslušným orgánem, není vydán na předepsaném formuláři, neobsahuje všechny stanovené náležitosti, obsahuje různé přepisy, škrty, je propadlý, exemplář ilegální, nebude takový doklad uznán za platný.

2.4.6. Vývozní kvóty

Dalším, neméně účinným nástrojem regulace, jsou exportní kvóty uplatňované pro druhy zařazené do Přílohy I a II. Exportní kvóty jsou zaváděny na základě rozhodnutí dobrovolně učiněného jednotlivými smluvními stranami Úmluvy nebo rozhodnutím učiněným na Zasedání konference stran CITES. Vývozní kvóty se zpravidla stanoví na dobu jednoho kalendářního roku. Předtím, než budou tyto kvóty zavedeny, je třeba podrobně analyzovat, zda povolení vývozu nepovede k úhynu daného druhu. V případě, že jde o kvóty zavedené jednotlivými smluvními stranami, je vědecký orgán tohoto státu povinen určit maximální počet exemplářů druhu, jenž může být v průběhu roku vyvezen, aniž by to mělo negativní dopad na jeho přežití ve volné přírodě.

2.4.7. Výjimky Úmluvy CITES

Všechny tyto zmíněné nástroje stanovené pro regulaci obchodu neplatí pro všechny případy. Existují odchylky, u nichž lze obchod učinit bez použití jakýchkoli dokladů nebo alespoň v mírnějším režimu.

Prvně se jedná o tzv. před-konvenční exemplář. Jedná se o výjimku povolující obchod s exempláři získanými ještě před tím, než se na ně začala vztahovat ustanovení Úmluvy, do té doby bylo jejich obchodování povoleno, tedy legální. Platí tedy tzv. princip zákazu retroaktivity. Ke zjištění toho, zda se jedná o tento druh exempláře je třeba zjistit datum jeho získání a referenční datum, tedy údaj o tom, kdy Úmluva vstoupila v planost v zemi vývozu nebo dovozu, a kdy se daný exemplář stal součástí některé z Příloh CITES. Problém s určováním toho, zda se jedná o před-konvenční exemplář spočívá v tom, že referenční datum je ve většině případů stanoveno rozdílně pro jednotlivé smluvní strany, což činí celý před-konvenční proces velmi složitým. Také se velmi často setkáváme s tím, že se deklarování exempláře jako před-konvenčního ukáže jako podvod.

Další výjimkou jsou exempláře osobního nebo rodinného charakteru, tyto totiž nejsou chráněny Úmluvou CITES. V některých smluvních státech je zavedena povinnost vystavit vývozní povolení pro exempláře osobního a rodinného charakteru. Platnost této výjimky je třeba si vždy ověřit v příslušném státu, neboť neexistuje jednotný seznam uplatňující tuto výjimku. Stejně podmínky platí v některých státech i pro dovoz takového exempláře. Dle čl. VII Úmluvy se tato výjimka nevztahuje na exempláře v Příloze I získané mimo zemi trvalého pobytu vlastníka a byly dovezeny do země jeho trvalého pobytu,

exempláře zahrnuté v Příloze II, pokud byly získány mimo zemi trvalého bydliště vlastníka a v zemi, v níž uskutečnil odběr z volné přírody, exempláře dovážené do země trvalého bydliště vlastníka, exempláře odebrané z volné přírody, u nichž je vyžadováno vydání vývozního povolení. U exemplářů zařazených v příloze III není nutné obstarávat některý z dokladů CITES, pokud jsou tyto převáženy jako exempláře osobního nebo rodinného charakteru.

Jako další výjimku si můžeme uvést exempláře považované za turistické suvenýry. Tento institut je velmi často zaměňován za exemplář osobního nebo rodinného charakteru. Problém s touto výjimkou spočívá v tom, že na trzích jsou velmi často k prodeji nabízeny výrobky pocházející z druhů, jejichž obchodování je nelegální, například jde o krunýře mořských želv a o produkty tradiční čínské medicíny obsahující kosti tygrů či medvědí žluč. Bohužel téměř všichni turisté si nejsou vědomi toho, že koupí takového produktu se v podstatě dopouští protiprávního jednání. V případě, kdy nejde o druhy uvedené v Příloze I, mohou turisté takové produkty vyvážet i dovážet, pokud předloží všechny požadované doklady.

Další odchylkou od obecné úpravy Úmluvy jsou exempláře narozené a odchované v zajetí nebo uměle vypěstované, zařazené do Přílohy I. S těmito exempláři se jedná jako kdyby byly zařazené do Přílohy II. V takovém případě může příslušný vědecký orgán namísto povolení vydat potvrzení, v němž deklaruje, že jde o exemplář narozený nebo odchovaný v zajetí či exemplář uměle vypěstovaný.

Výjimka se dle čl. VII odst. 6 Úmluvy vztahuje také na exempláře neurčené pro obchodní účely, tedy poskytnuté jako zápůjčky nebo dary mezi vědeckými institucemi, konzervované/herbářové exempláře, sušené a zalévané muzejní preparáty či živý rostlinný materiál, jsou-li označené etiketou vydanou výkonným orgánem.⁷

Stanovení posledního typu odchylky od obecné úpravy je zcela na uvážení národního výkonného orgánu. Výjimka se týká přesunů exemplářů v rámci putovní zoologické zahrady, cirkusu, zvěřince či výstavy rostlin za současného splnění podmínek stanovených v čl. VII odst. 7 Úmluvy.

---

⁷ Úmluva o mezinárodním obchodování s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin [online][cit. 2019-02-13]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_cesky_text_umluvy/\\$FILE/Sdeleni%20FMZ V.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_cesky_text_umluvy/$FILE/Sdeleni%20FMZ%20V.pdf)

2.5. Orgány CITES na mezinárodní úrovni

Organizační strukturu Úmluvy tvoří Sekretariát CITES, Konference smluvních stran a výbory CITES.

2.5.1. Sekretariát CITES

Sekretariát CITES je spravován Programem Organizace spojených národů pro životní prostředí a jeho sídlem je švýcarská Ženeva. Sekretariát je klíčovým orgánem při zajišťování cílů Úmluvy a jeho jednotlivé kompetence jsou upraveny v čl. XII Úmluvy, např. organizuje a zajišťuje zasedání stran, vypracovává doporučení pro uskutečnění cílů a plnění ustanovení Úmluvy, provádí vědecká a odborná studia, která přispívají k plnění Úmluvy, připravuje každoroční výroční zprávy o své činnosti a další hlášení, jež mohou být vyžádána pro zasedání stran. Sekretariát se skládá celkem z 25 odborníků, v čele stojí Generální tajemník.

Významnou činností Sekretariátu je dohled nad plněním Úmluvy. Tuto činnost provádí na základě zpráv podávaných smluvními stranami, aby prokázaly, že plní všechny závazky, které pro ně vyplývají z textu Úmluvy. Jestliže Sekretariát při výkonu dohledu dospěje k závěru, že některá ze smluvních stran ohrožuje existenci některého živočicha nebo rostliny za účelem mezinárodního obchodu, nebo že Úmluva není účinně realizována, např. neefektivní regulace mezinárodního obchodu s ohroženými druhy, vyzve příslušný stát, resp. jeho výkonný orgán, ke zjednání nápravy a o jejím provedení Sekretariát následně informovat. Jestliže chybující smluvní strana uzná za vhodné za účelem uskutečnění sdělení Sekretariátu provést vyšetřování, může být vyšetřování provedeno jednou nebo více osobami k tomu výslovně zmocněnými.

Pokud ke zjednání nápravy nedojde, nebo dojde ke zjednání nápravy, kterou Sekretariát nepovažuje za dostatečnou, bude zjištěný nedostatek projednán na nejbližší Konferenci smluvních stran, jejímž výsledkem může být omezení dovozu, vývozu nebo doporučení, jež uzná Konference za vhodné.

Při své činnosti spolupracuje Sekretariát CITES s Interpolem, Světovou organizací celních orgánů, Organizací OSN pro výživu a zemědělství, Světovým monitorovacím centrem ochrany přírody UNEP a Světovým fondem na ochranu přírody.

2.5.2. Konference smluvních stran

Konference smluvních stran (dále jen „konference“) svolává sekretariát a konají se pravidelně jednou za dva roky až tři roky za účelem posouzení správné aplikace Úmluvy. Doba trvání je stanovena na přibližně 2 týdny. Na těchto konferencích se nejčastěji uplatňují pozměňovací návrhy smluvních stran k Přílohám I a II a činí se další úkony blíže definované v čl. XI Úmluvy.

Konference se kromě smluvních stran mohou zúčastnit také další subjekty jako nečlenské státy, spolupracující vládní i nevládní organizace, ochránci, lovci, techničtí specialisté a obchodníci, ale pouze se svolením smluvních stran. Tito mají postavení pozorovatelů a disponují stejnými právy účastníků s výjimkou práva hlasovacího. Konference jsou přístupné i veřejnosti v postavení pozorovatele bez jakýchkoli účastnických práv.

Obsahem diskusí jsou rovněž návrhy, jak a za pomoci jakých prostředků zefektivnit provádění Úmluvy. Výsledkem diskusí je doporučení, mající formu rozhodnutí nebo rezoluce. Rozdíl mezi nimi spočívá v tom, že rozhodnutí jsou přijímána na krátkodobé, zpravidla časově omezená období, zatímco rezoluce jsou dlouhodobějšího charakteru. Obě tyto formy v sobě zahrnují pokyny, jak správně aplikovat jednotlivá ustanovení Úmluvy, rezoluce navíc obsahují „*doklady zakládající stálé výbory; rozpočet a pracovní program sekretariátu; pravidla pro kontrolu obchodu (např. vydávání povolení a označování vzorků v obchodu); a texty vytvářející dlouhodobé procesy dodržování předpisů.*“⁸

Není vyloučeno, aby se konference konala i mimo vymezené období tzn., že přichází v úvahu i svolání mimořádného zasedání, a to tehdy, pokud o to písemně požádá alespoň 1/3 ze smluvních stran, konající se především o pozměňovacích návrzích.⁹

Poslední, v pořadí již 17. konference, se konala v období od 24. září do 4. října 2016 na půdě jihoafrického Johannesburgu. Pravděpodobně nejvýznamnější změnou učiněnou na této konferenci, jež se i v České republice dotýká řady osob, bylo přeřazení žaka šedého z přílohy II do přílohy I, z čehož pro majitele vyplývá povinná registrace každého exempláře, označení kroužkem nebo mikročipem a obchodování s tímto druhem je možné pouze na základě potvrzení o výjimce ze zákazu obchodní činnosti.¹⁰

⁸ CITES [online] [cit. 2019-02-13]. Dostupné z: <https://cites.org/eng/res/index.php>

⁹ tamtéž

¹⁰ Ministerstvo životního prostředí [online] [cit. 2019-02-13] Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_170127_CITES

Příští, v pořadí již 18. konference, je naplánována na období od 23. května do 3. června 2019 v hlavním městě Srí Lanky, Kolombo.

2.5.3. Výbory CITES

Výbory se scházejí v období mezi zasedáními konference. Trvale zřízenými výbory je Stálý výbor, Výbor pro živočichy a Výbor pro rostliny.

Stálý výbor je zřízen za účelem dohledu nad činností a udělování pokynů Sekretariátu, jak účinně Úmluvu realizovat. Členy Stálého výboru jsou smluvní strany zastupující jednu z šesti hlavních geografických regionů (Evropa, Asie, Severní Amerika, Střední a Jižní Amerika, Karibik a Oceánie). Počet zástupců ve výboru pro jednotlivé regiony se stanoví podle toho, kolik smluvních stran se na území těchto regionů nachází. Blíže je tento počet vždy stanoven v rezoluci přijaté Konferencí smluvních stran. Stálý výbor zasedá pravidelně jednou ročně zpravidla po dobu jednoho týdne, a to v Ženevě. V období let 2002-2007 byla reprezentantem za Evropu zvolena i Česká republika.¹¹

Výbor pro živočichy a Výbor pro rostliny byly zřízeny v roce 1987. Skládají se z odborníků navržených jednotlivými smluvními stranami, disponující znalostmi z biologie a jinými odbornými znalostmi ohledně druhů a zvířat, které jsou předmět Úmluvy. Dle rezoluce 11.01 je úkolem těchto výborů mimo jiné poskytování vědeckého poradenství a poradenství konferenci stran, ostatním výborům a pracovním skupinám, vypracování usnesení o živočišných a rostlinných záležitostech pro zvážení na konferenci smluvních stran nebo poradenství o některých druzích podléhajících neudržitelnému obchodu a doporučují nápravná opatření.¹² Výbory zasedají dvakrát mezi zasedáními konference a počet členů se stanoví stejným způsobem jako u Stálého výboru.

Dalším odborným orgánem je Podvýbor pro názvosloví živočichů a rostlin, Výbor pro identifikační manuály a podle potřeby mohou být konferencí zřízeny další výbory nebo pracovní skupiny.

---

¹¹ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy živočichů a planě rostoucích rostlin: Základní informace se zaměřením na Českou republiku a Evropskou unii*. 2. vydání. Praha: Ministerstvo životního prostředí. 2010. ISBN 978-80-7212-552-4. str. 11

¹² CITES [online] [cit. 2019-02-13]. Dostupné z: <https://cites.org/sites/default/files/document/E-Res-11-01-R17.pdf>

3. Ochrana na úrovni Evropské unie

Právní úprava v Evropské unii v oblasti CITES je zavedena a jednotně upravena od roku 1984 Nařízením Rady (EHS) č. 3626/82 platným až do roku 1997 a nahrazeným níže uvedeným Nařízením Rady (ES) č. 338/97 o ochraně volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi.

Evropská unie přistoupila k Úmluvě o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v roce 2015 na základě Rozhodnutí Rady (EU) 2015/451 ze dne 6. března 2015 o přistoupení Evropské unie k Úmluvě o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Tímto rozhodnutím se EU zavazuje k prosazování Úmluvy.

Předpisy Evropské unie v některých směrech obsahují přísnější regulaci než Úmluva CITES. Tato přísnost je vyjádřena tím, že dovozní permit je vyžadován nejen pro druhy zařazené v Příloze A, ale rovněž v Příloze B a oznámení o dovozu je vyžadováno i pro druhy zařazené v Příloze C a D. Dále je vztah mezi Nařízením a Úmluvou vyjádřen tím, že některé exempláře zařazené v CITES II jsou v rámci EU zařazeny do Přílohy A, tudíž s nimi nelze uskutečňovat obchody.

Rozdíl mezi Nařízením EU a Úmluvou CITES spočívá v tom, že Nařízení se vztahuje jak na obchodování na vnitřním trhu mezi jednotlivými členskými státy, tak i na mezinárodní obchod uskutečňovaný s nečlenskými státy EU, zatímco Úmluva CITES upravuje podmínky pouze pro mezinárodní obchody.

Další rozdíl spočívá v tom, že podmínkou dovozu živých exemplářů zařazených do Přílohy A, B je dle Nařízení potřebné vybavení pro jejich chov i péči, zatímco dle Úmluvy CITES se tyto podmínky vyžadují pouze v případě dovozu živých exemplářů zařazených v Příloze CITES I.

3.1. Nařízení Rady (ES) č. 338/97

Nejvýznamnějším právním předpisem v oblasti CITES na území Evropské unie (dále jen „EU“) je Nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi (dále jen „Nařízení“), jež nahradilo Nařízení Rady (EHS) č. 3626/82. Důvodem přijetí nové úpravy byl stále se zvětšující počet obchodů s ohroženými druhy, které již nebylo možné účinně regulovat prostřednictvím původního Nařízení.

Nařízení se provádí v souladu s Úmluvou CITES, to znamená, že jejím hlavním účelem je poskytovat ochranu druhům volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a zaručit jejich zachování přísnou regulací obchodu s nimi.

V Nařízení nalezneme podrobněji rozvedené postupy při vývozu a dovozu exemplářů, odchylky týkající se exemplářů narozených a odchovaných v zajetí nebo uměle vypěstovaných, regulaci obchodu nejen mezi členskými státy, ale rovněž ve vztahu k třetím zemím a úpravu zvláštních podmínek pro povolení a potvrzení.

3.2. Základní pojmy

Stejně jako v případě Úmluvy je třeba si předem definovat několik základních pojmů významných pro pochopení podstaty a správnou aplikaci Nařízení.

Prvním pojmem je exemplář, jehož definice je v Nařízení (čl. 2 písm. j)) upravena daleko podrobněji a výstižněji než v Úmluvě. Jedná se tedy o jakéhokoli živočišného nebo rostlinného jedince, živého či mrtvého, zařazeného do některé z příloh A až D, jejich části, odvozeniny s výjimkou částí a odvozenin, na něž se nevztahuje působnost příslušného Nařízení. Navíc se dle čl. 2 písm. t) za exemplář považuje i exemplář druhu uvedeného v některé z příloh A až D „*pokud jde o živočicha nebo rostlinu, z jehož „rodičů“ alespoň jeden patří k druhu zařazenému v těchto přílohách.*“¹³

Na rozdíl od Úmluvy v Nařízení čl. 2 písm. j) nalezneme i definici pojmu exemplář osobního nebo rodinného charakteru, za něž se považuje exemplář, jeho část nebo odvozenina, jež tvoří osobní movitý majetek fyzické osoby.¹⁴

I zde je nepochybně významný pojem obchod definovaný v ustanovení čl. 2 písm. u). Jde o dovoz do Společenství, převzetí po moři¹⁵, vývoz, zpětný vývoz, jakož i využívání, přemístování a převod vlastnictví.¹⁶

---

¹³ Nařízení (ES) č. 338/97 o ochraně volně žijících a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi [online] [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A31997R0338>, čl. 2 písm. t)

¹⁴ tamtéž, čl. 2 písm. j)

¹⁵ Na rozdíl od Úmluvy je za převzetí považován nejen dovoz uskutečněný na moři, ale i ve vzdušeném prostoru nad mořem, mořském dnu a podloží pod mořem.

¹⁶ tamtéž, čl. 2 písm. u)

3.3. Seznamy druhů

Nařízení obdobně jako Úmluva upravuje jednotlivé kategorie ohrožených druhů rozdělených do čtyř příloh A, B, C, D.

3.3.1. Příloha A

V příloze A jsou chráněny stejné druhy jako v seznamu CITES I, tedy druhy přímo ohrožené vyhubením, u nichž je stanoven úplný zákaz obchodu, a proti nimž členské státy nevznesly výhradu, doplněné o některé druhy převzaté ze seznamu CITES II a rozšířená o některé druhy Úmluvou dosud nechráněné. Z říše živočichů se jedná například o některé druhy klokanů, kaloňů, kytovce, vlka obecného, medvěda hnědého, rysa ostrovida nebo pandu velkou. Z rostlin je třeba opět zmínit tolik dovážené kaktusy, orchideje a dále třeba aloe.

3.3.2. Příloha B

Příloha B zahrnuje druhy zařazené do seznamu CITES II a nezařazené do seznamu CITES I, u nichž je připuštěn vývoz a dovoz, ale pouze na základě povolení nebo potvrzení a jen tehdy, kdy tímto obchodem nebude výrazně ohroženo jejich přežití a obchod bude učiněn v souladu s principem trvale udržitelného využívání přírodních zdrojů. Za zmínění stojí například lachtan, mrož lední, agáve nebo sněženka podsněžník.

3.3.3. Příloha C

Do přílohy C jsou zařazené druhy ze seznamu CITES III a druhy nezařazené do seznamu CITES I a CITES II. Jinak pro obchod s nimi platí obdobné podmínky jako v případě Přílohy B, je tedy možné jej uskutečnit jen na základě povolení nebo potvrzení, pokud to neohrozí jejich přežití. Zde můžeme hovořit o mravenečnicku mexickém, šakalu obecném, norcu sibiřském a z rostlin můžeme zmínit mahagon brazilský.

3.3.4. Příloha D

V příloze D jsou zahrnuty druhy, které v podstatě nejsou chráněny Úmluvou CITES, k nimž mají jednotlivé členské státy výhrady, jejichž dovoz je kontrolován na základě oznámení o dovozu. Příkladem této přílohy je liška obecná, hranostaj, motýli, z rostlin jde například o česnekovník, hořce žlutého či trojčetku.

3.4. Regulace obchodu

Regulace se vztahuje nejen na obchod mezi členskými státy, ale i na obchody uzavírané mezi členskými státy EU a třetími zeměmi a naopak. „*Pokud legislativa ES k CITES hovoří o vývozu, zpětném vývozu a dovozu, má se na mysli pouze obchod přes vnější hranice EU s třetími státy, a nikoliv obchod uvnitř EU mezi členskými státy.*“¹⁷

Všechna níže uvedená povolení nebo potvrzení jsou platná na území celé Evropské unie.

3.4.1. Dovošní permit

Dovošní permit, stejně jako v případě dovozu podle Úmluvy CITES, vydává výkonný orgán státu dovozu po provedení příslušné kontroly a dovoz v případě exemplářů zařazených do Přílohy A, B je tak možný na základě předložení dovozního povolení na hraničním celním úřadu v místě dovozu.

Podmínky pro vydání dovozního povolení pro exempláře zařazené v Příloze A jsou upraveny v čl. 4 odst. 1 Nařízení. Jinak je příslušný vědecký orgán, po případném stanovisku Vědecké prověřovací skupiny, povinen oznámit, že dovoz na území Společenství nebude mít nepříznivý vliv na zachování druhu a jeho rozsahu na území, na němž se přirozeně vyskytuje a oproti dovoznímu povolení dle Úmluvy CITES musí být dovoz uskutečněn za některým z účelů stanovených Nařízením, např. chovatelským, pěstitelským, výzkumným, vědeckým či vzdělávacím. Povinností každého žadatele o dovošní povolení je dokázat, že příslušný exemplář byl získán legálně a není určen pro komerční účely. Dále je nezbytné, aby byl příslušný vědecký orgán přesvědčen o tom, zda ubytování pro živý exemplář má vyhovující vybavení pro jeho řádnou péči a ochranu.

Podmínky pro vydání dovozního povolení pro exempláře zařazené v Příloze B jsou upraveny v čl. 4 odst. 2 Nařízení a jsou v podstatně obdobné jako v případě Přílohy A, resp. jsou zde stanoveny výjimky. První z nich se týká odpovídajícího ubytování živých exemplářů pro řádnou ochranu a péči. V tomto případě již není povinností vědeckého orgánu zjišťovat, zda je ubytování vyhovující, ale povinnost je přenesena na samotného žadatele.

---

¹⁷ STEJSKAL, V. *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost.* Praha: Linde a.s. 2006. ISBN 80-7201-609-1. str. 301

3.4.2. Oznámení o dovozu

V případě, kdy se jedná o druh zařazený v Příloze C, obdobně pro dovoz platí provedení potřebné kontroly, ale místo dovozního povolení se na hraničním celním úřadu v místě dovozu předkládá oznámení o dovozu. Navíc je dovoz podmíněn předložením vývozního povolení vydaným zemí vývozu, jež příslušný druh zařadila do Přílohy C k prokázání toho, že exemplář byl získán v souladu s vnitrostátní legislativou o ochraně příslušného exempláře. Pokud jde o vývoz ze země, která nerozhodla o zařazení daného druhu do Přílohy C, je třeba předložit také povolení k vývozu, potvrzení o zpětném vývozu nebo potvrzení o původu vydané státem vývozu.

Oznámení o dovozu se uplatňuje rovněž v případě druhů zařazených do Přílohy D s tím, že dovoz není podmíněn dalšími požadavky.

V souladu s ustanovením čl. 4 odst. 6 Nařízení je v kompetenci Evropské komise omezit či úplně zakázat dovoz vybraných druhů zařazených do Přílohy A či B z konkrétních zemí. Může tak učinit po předchozím zvážení stanoviska Vědecké prověřovací skupiny a jen v případě, kdy by tímto dovozem byla výrazně ovlivněna existence daného druhu v zemi vývozu, negativně ohrožena příroda na území EU tím, že nepůvodní druhy představují ekologickou hrozbu pro druhy na tomto území původní nebo z důvodu vysoké úmrtnosti při přepravě. Toto oprávnění nepřísluší pouze Komisi, ale rovněž jednotlivým členským státům. Tyto, resp. jejich vědecké orgány předávají svá negativní stanoviska zástupcům Komise, kteří jej oznámí zbylým členským státům. Shledá-li Vědecká prověřovací skupina stanovisko jako odůvodněné, je stanovisko závazné pro všechny členské státy a dovoz daného exempláře je zastaven na celém území EU.

3.4.3. Vývozní permit

Vydávání vývozního povolení se vztahuje pouze na druhy zařazené v Příloze A až C. Prvním krokem pro udělení vývozního povolení je vydání oznámení o tom, že vývoz nemá škodlivé účinky na zachování daného druhu a jeho rozsah na území, na němž se přirozeně pohybuje. Následně je třeba, aby žadatel prokázal, že exemplář byl získán v souladu s vnitrostátní legislativou. Navíc u druhů zařazených do Přílohy A musí mít vědecký orgán jistotu, že exemplář nebude využit pro obchodní účely a v případě druhů zařazených do Přílohy B a C je nezbytné provedení kontroly a předložení vývozního povolení

nebo povolení ke zpětnému vývozu celnímu úřadu. Vývoz druhů uvedených v Příloze D není Nařízením žádným způsobem omezen.

3.4.4. Potvrzení o zpětném vývozu

Jsou-li splněny podmínky pro vydání vývozního povolení pro exempláře v Příloze A a žadatel prokáže, že exemplář byl dovozen v souladu s evropskou legislativou, lze tomuto udělit potvrzení o zpětném vývozu. Pro vydání potvrzení o zpětném vývozu pro druhy zařazené v Příloze B a C platí stejné podmínky jako pro vydání vývozního povolení. Pro zpětný vývoz druhů uvedených v Příloze D opět nejsou stanoveny žádné podmínky a není tedy jakkoli omezen.

3.4.5. Vnitrouijní obchod

Vnitrouijní obchod je souhrnné označení pro obchody uskutečňované jednak mezi členskými státy navzájem, jednak pro obchody uskutečňované v rámci jediného členského státu. Podmínky vnitrouijního obchodu jsou jednotně upraveny v čl. 8 a čl. 9 Nařízení.

3.4.6. Regulace obchodních činností¹⁸

Obchodní činnosti a jejich regulace vyplývá z ustanovení čl. 8 Nařízení a vztahuje se pouze na exempláře uvedené v Příloze A a B. Za komerční nakládání se dle tohoto článku považuje nákup, nabízení ke koupi, využívání pro obchodní zisk a prodej, držení za účelem prodeje, nabízení k prodeji, převážení za účelem prodeje exemplářů zařazených do Přílohy A. Jednou ze základních kompetencí výkonného orgánu členského státu je rozhodnout, s přihlédnutím ke konkrétnímu případu, o udělení výjimky, jež má formu povolení (někdy se také označuje jako potvrzení EU o výjimce nebo tzv. žlutý certifikát EU). Výjimka se dle čl. 8 odst. 3 může vztahovat na exempláře získané před více než 50 lety, exempláře narozené a odchované v zajetí nebo uměle vypěstované, exempláře určené k chovatelským nebo pěstitelským účelům směřující k zachování daného druhu, exempláře z jiných členských států získané z volné přírody v souladu s vnitrostátními předpisy daného státu, exempláře nezbytné pro vědecké nebo biomedicínské účely.

---

¹⁸ Nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi [online][cit. 2019-02-14]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A31997R0338>, čl. 8

V situace, kdy se jedná o druhy zařazené do Přílohy B, je jejich komerční užívání omezeno za stejných podmínek jako v případě exemplářů z Přílohy A, což neplatí tehdy, pokud lze příslušný orgán členského státu spolehlivě přesvědčit o tom, že exemplář byl opatřen z nečlenského státu a v souladu s legislativou upravující ochranu volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

Za podmínek stanovených Nařízením, jsou příslušné orgány jednotlivých členských států oprávněny na základě vlastního uvážení prodat zabavené exempláře zařazené do Přílohy B až D. Tato aktivita je podmíněna skutečností, že takový exemplář se nesmí znovu dostat do vlastnictví osoby, které byly zabaveny, nebo která se na nelegálním obchodu spolupodílela. Při splnění těchto požadavků mohou být takové exempláře využívány legálně ke všem účelům.¹⁹

3.4.7. Povolení k přemístění²⁰

Přemísťování se dle čl. 9 Nařízení rovněž vztahuje pouze na druhy zařazené do Přílohy A a B a lze jej učinit pouze na území Unie. Hovoříme-li o druhu zařazeném do Přílohy A, je třeba k jeho přemístění z místa uvedeném v dovozním permitu nebo jiném povolení vydaném na základě Nařízení, předběžné povolení vydané výkonným orgánem státu, ve kterém se exemplář nachází. Jinak je nezbytné, aby osoba zodpovědná za přemístění exempláře, prokázala jeho legální původ. Povolení se vydává pouze za předpokladu, že je vědecký orgán přesvědčen o tom, že ubytování přemísťovaného živého exempláře je dostačující a umožňuje jeho řádnou ochranu a péči. Jedná-li se o exemplář, jehož přemístění je nezbytné za účelem vykonání neodkladného veterinárního zákroku a tento je následně vrácen na povolené místo určení, není takového povolení třeba.

V případě exemplářů zařazených do Přílohy B stanoví Nařízení podmínky pro jejich přemísťování podstatně mírnější. Jedinou povinností držitele je informování potencionálního příjemce o ubytování, vybavení a dalších podmínkách nezbytných k zajištění řádné péče.

Pro přemísťování, ať už je uskutečňováno v rámci EU nebo ve vztahu ke třetím zemím, vždy musí být dbáno na to, aby při přepravě a péči o exemplář bylo v co nejvyšší možné míře zabráněno jeho zranění, poškození jeho zdraví nebo

---

¹⁹ Nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi [online] [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A31997R0338>, čl. 8

²⁰ tamtéž, čl. 9

krutého zacházení. Navíc v případě přemístování živočichů musí být dodržovány předpisy upravující ochranu zvířat v průběhu přepravy (např. Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností).

3.4.8. Výjimky Nařízení č. 338/97

Výjimky z běžného režimu a jejich podmínky jsou rozvedeny v ustanovení čl. 7 Nařízení. Odchylný režim se stanoví pro²¹

a) exempláře narozené a odchované v zajetí nebo uměle vypěstované

- pokud jde o druhy zařazené do Přílohy A, zachází se s těmito jako s druhy zařazenými do Přílohy B,
- pravidla pro rozhodnutí o tom, zda jde o exemplář narozený, odchovaný v zajetí v případě živočichů nebo uměle vypěstovaný v případě rostlin, stanoví Evropská komise,

b) tranzit přes území EU

- odchylka spočívá v tom, že při pouhém tranzitu, tedy převozu, nejsou prováděny jinak povinné kontroly, předkládány jinak vyžadované doklady na hraničním celním úřadu v místě dovozu,

c) exempláře osobního nebo rodinného charakteru

- týká se pouze neživých exemplářů, jejich částí, odvozenin z Přílohy A až D dovážených na území, vyvážených nebo zpětný vyvážených z území EU,

d) neobchodní zápůjčky, dary, výměny uskutečněné vědci a vědeckými institucemi,

- podmínkou je, že se musí jednat o instituce registrované u příslušného výkonného orgánu,

e) herbářové a jiné konzervované exempláře, sušené, konzervované muzejní exempláře a živý rostlinný materiál

- stanovení výjimky je podmíněno tím, že se musí jednat o exempláře označené štítkem.

---

²¹ Nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi [online][cit. 2019-02-14]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A31997R0338>, čl. 7

3.5. Orgány na úrovni Evropské unie

Organizační struktura je tvořena Evropskou komisí, Výborem pro otázky obchodu s volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami, Vědeckou prověřovací skupinou a Skupinou pro prosazování předpisů Rady.

3.5.1. Evropská komise

Evropská komise (dále jen „Komise“) je výkonným orgánem CITES, jehož hlavním úkolem je dohled nad prováděním předpisů Evropské unie ohledně obchodu s volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami a zabezpečit, aby právní předpisy Společenství odrážely požadavky na efektivní ochranu obchodování s volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami, proto provádí pravidelné revize právních předpisů Unie. V souladu s čl. 19 Nařízení Komise stanoví jednotné podmínky pro vydávání, platnost a používání dokumentů potřebných pro obchodování a stanoví jejich podobu, používání rostlinolékařských osvědčení, pozměňuje přílohy A až D, s výjimkou změn v příloze A, jež nevyplývají z rozhodnutí konference smluvních stran Úmluvy CITES.²²

3.5.2. Výbor pro otázky obchodu s volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami

Výbor pro otázky obchodu s volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (dále jen „Výbor“) je pomocný orgán Komise, skládá se ze zástupců výkonných orgánů jednotlivých členských států, v jeho čele stojí zástupce Komise. Výbor se ke svým zasedáním schází zpravidla třikrát až čtyřikrát ročně v Bruselu.

Hlavní úloha Výboru dle čl. 18 Nařízení spočívá ve vytváření stanovisek k návrhům předložených Komisí. Je-li opatření předložené Komisí v souladu se stanoviskem Výboru, je opatření přijato. Není-li předložené opatření v souladu se stanoviskem nebo pokud se Výbor k předloženému návrhu ve stanovené lhůtě nevyjádří, Komise tento návrh bez zbytečného odkladu předloží Radě. Poté je navrhované opatření přijato tehdy, pokud se na něm Rada kvalifikovanou většinou usnese.²³

---

²² Nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi [online][cit. 2019-02-14]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A31997R0338>, čl. 19

²³ tamtéž, čl. 18

3.5.3. Vědecká prověřovací skupina

Vědecká prověřovací skupina (dále jen „Skupina“) je složena ze zástupců vědeckých orgánů utvořených jednotlivými členskými státy, v čele stojí zástupce Komise. Schází se čtyřikrát za rok také v Bruselu.

Na svých zasedáních provádí analýzu všech vědeckých otázek přímo souvisejících s aplikací Nařízení, zejména prohlašuje, že dovoz do Společenství nebude mít škodlivý účinek na přežití určitého druhu. Dospěje-li některý ze členských států k zápornému stanovisku ohledně dovozu některých druhů exemplářů, bez zbytečného odkladu o tom informuje Komisi, která dále informuje jednotlivé členské státy. Stanovisko bude podrobně rozebráno na následujícím zasedání Skupiny, zkoumá se na základě jakých skutečností došel národní vědecký orgán k danému stanovisku. Shledá-li Skupina stanovisko jako důvodné, stává se stanovisko platným pro všechny členské státy a dovoz ohroženého druhu z příslušného státu, popřípadě ze všech států, kde se tento druh nachází, do EU je dočasně zastaven. Příkladem pro zastavení je vysoká úmrtnost při přepravě živého exempláře či situace, kdy zavedení živých exemplářů do prostředí EU může ohrozit existenci druhů v EU původních.

3.5.4. Skupina pro prosazování předpisů Rady/Skupina pro prosazování CITES v EU

Skupina pro prosazování předpisů Rady (dále jen „EG“ dle anglického názvu EU CITES Enforcement Group) je tzv. prováděcí orgán, jenž se rovněž skládá ze zástupců vědeckých orgánů z každého členského státu, v čele stojí zástupce Komise. Schází se přibližně dvakrát za rok v Bruselu.

Tato skupina, na rozdíl od Vědecké prověřovací skupiny, zkoumá technické otázky související s aplikací Nařízení. EG sleduje a vyhodnocuje aplikaci Nařízení v jednotlivých členských státech a vydává doporučení k účinnějšímu uplatňování předpisů týkající se obchodu s volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami, zajišťuje předávání informací například o významných záchytech a odborných znalostí a zajišťuje součinnost mezi celními orgány, policejními orgány a inspekcí životního prostředí EU.

3.6. Další prameny EU v oblasti CITES

- **Nařízení Komise (ES) č. 865/2006 ze dne 4. května 2006 o prováděcích pravidlech k nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi.**
  - Toto nařízení stanoví podrobnosti k ustanovením zakotvených v Nařízení č. 338/97, zejména se jedná o formuláře EU, výjimky a odchylky pro nakládání s exempláři osobního a rodinného charakteru, definici exempláře narozeného a odchovaného v zajetí a uměle vypěstovaného, stanovení přísnějších podmínek pro obchodování s kaviárem v EU, např. zavedení povinných licencí.
  - Poslední změna tohoto nařízení byla přijata 5. února 2019, a to Nařízením Komise (EU) 2019/220.
- **Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 792/2012 ze dne 23. srpna 2012, kterým se stanoví vzor formuláře povolení, potvrzení a dalších dokumentů uvedených v nařízení Rady č. 338/97 o ochraně volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi**
  - Prováděcí nařízení bylo vydáno za účelem sjednocení a harmonizace změn ustanovení týkající se povolení, potvrzení učiněných na 15. zasedání Konference stran Úmluvy v roce 2010 v Kataru.
- **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1915 ze dne 19. října 2017 o zákazu dovozu exemplářů některých druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin do Unie**
  - Tímto nařízením byl vytvořen seznam druhů vybraných z příloh A, B, jejichž dovoz do Evropské unie je Komise v souladu s ustanovením čl. 4 odst. 4 nařízení č. 338/97 oprávněna zakázat. Zmínit můžeme makaka jávského z Laosu, raroha velkého z Bahrajnu nebo hroznýše královského z Hondurasu.

Neméně důležitými prameny přijatými na půdě Evropské unie jsou ty, které upravují ochranu pouze vybraných druhů volně žijících živočichů.

- **Směrnice Rady č. 83/129/EHS ze dne 28. března 1983 o dovozu kůží z některých tuleních mláďat a výrobků z nich do členských států**
  - Směrnice se vztahuje na kožešinové kůže surové a vyčiněné, vydělané, jakož i na kožešinové kůže spojené do plátů, křížů, výrobky a části z „*kožešin bělosrstných mláďat tuleňů grónských a mláďat s modrými zády čepcolů hřebenatých.*“²⁴ Hlavním cílem této směrnice je úplný zákaz komerčního dovozu výrobků z mláďat tuleňů s výjimkou produktů, jež pochází z tradičního lovu Inuitů (Eskymáků).
- **Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1007/2009/ES ze dne 16. září 2009 o obchodování s produkty z tuleňů**
  - Nařízení úzce souvisí se Směrnicí Rady č. 83/129/EHS a bylo přijato jako reakce na nehumánní, velmi kruté zabíjení tuleňů, stahování jejich kůží, způsobující bolest a utrpení těchto zvířat. Cílem je harmonizovat pravidla komerčního obchodování v rámci Společenství tak, aby došlo k úplnému zakazu obchodování s těmito produkty v rámci vnitřního trhu.
- **Prováděcí nařízení Komise (EU) ze dne 13. října 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 1007/2009 o obchodování s produkty tuleňů**
  - Nařízení upravuje podmínky uvádění produktů z tuleňů získaných tradičním lovem Inuitů a produktů z tuleňů sloužících výlučně jen k osobní potřebě.
- **Nařízení Rady (EHS) č. 348/81 ze dne 20. ledna 1981 o společných předpisech pro dovoz výrobků z velryb a ostatních kytovců**
  - Pod ochranu tohoto nařízení spadají všechny výrobky, produkty z velryb a ostatních kytovců jako maso, olej, kůže, vnitřnosti. V současné době má toto nařízení pouze podpůrný charakter, neboť zákaz obchodování s kytovci je upraven přímo v Nařízení č. 338/97.

---

²⁴ STEJSKAL, V. *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost.* Praha: Linde a.s. 2006. ISBN 80-7201-609-1. str. 306

- **Nařízení Rady č. 3254/91/EHS ze dne 4. listopadu 1991 o zákazu používání nášlapných pastí ve Společenství a dovozu kožešin z určitých volně žijících živočichů a zboží z nich ze zemí, kde jsou tyto živočichové odchytávány pomocí nášlapných pastí nebo jiných metod odchytu, které nesplňují mezinárodní normy humánního odchytu do pastí.**
  - Nařízení směřuje k ochraně zvířat před jejich nehumánním odchycem a zabíjením pomocí železných nebo jiných obdobných pastí. Nařízení navíc obsahuje seznam 13 druhů kožešinových zvířat, jejichž dovoz do Společenství je zakázán, nestanoví-li Komise výjimku, že jsou používány pastí, odpovídající mezinárodním normám o humánních pastích. Jedná se mj. o bobra kanadského, vlka obecného, rysa kanadského, sobola asijského, mývala severního nebo hranostaje.
- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků**
  - Směrnice poskytuje ochranu všem ptákům volně se pohybujících v přírodě na území EU. Vztahuje se na ptáky, jakož i jejich vejce, hnízda a stanoviště.
- **Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin**
  - Směrnice je zaměřena na ochranu biodiverzity tím, že chrání přírodní stanoviště, volně žijící živočichy (vyjma ptáků) a planě rostoucí rostliny. Směrnice nám vymezuje druhy stanovišť a druhy živočichů a rostlin, jež jsou vzácné, ohrožené a snadno zranitelné, přičemž zvláštní důraz je kladen na stanoviště a druhy významné a přirozeně se vyskytující v Evropské unii.

4. Ochrana na národní úrovni

Jak již bylo zmíněno v počátcích této práce, Úmluva o mezinárodním obchodování s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin je pro naši republiku závazná od roku 1992, kdy ještě tehdejší Česká a Slovenská Federativní republika (dále jen „ČSFR“) přistoupila k Úmluvě, a to na základě usnesení federální vlády č. 31/1992 o přistoupení ČSFR k Úmluvě. Úmluva nabyla platnosti 28. května 1992 a byla zveřejněna ve Sbírce zákonů pod číslem 572/1992 Sb. a toto členství bylo samostatnou Českou republikou převzato i po rozpadu ČSFR v roce 1992 s platností od 1. ledna 1993.

Závazky vyplývající pro ČSFR z Úmluvy byly primárně upraveny v zákoně ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a vyhláškou č. 395/1992 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb. V roce 1997 byl navíc přijat zákon č. 16/1997 Sb., o podmínkách dovozu a vývozu planě rostoucích rostlin a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně a doplnění zákona ČNR č. 114/1992 Sb. jako reakce na nedostatečnou právní úpravu obchodování s ohroženými exempláři. Tento nedostatek spočíval v tom, že zákonem č. 114/1992 nebyla detailně propracována oblast týkající se vydávání vývozních či dovozních permitů, jejichž vydání plyne přímo z ustanovení Úmluvy, v nedostatečném vymezení kompetencí Ministerstva životního prostředí (dále jen „MŽP“) jako výkonného orgánu ČR v oblasti CITES, v chybějící úpravě o ustavení, kompetencích vědeckého orgánu ČR v oblasti CITES a v chybějící úpravě součinnosti s celními orgány. Zákon č. 16/1997 odstranil všechny nedostatky původní legislativy, jednak zavedl ustanovení ohledně spolupráce s celními orgány, jednak přímo zakotvil ustanovení o zřízení Českého úřadu ochrany péče jako vědeckého orgánu ČR CITES.

V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie k 1. květnu 2004 byl s účinností od tohoto data přijat nový zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zkráceně jen zákon o obchodování s ohroženými druhy), jenž byl doplněn prováděcí vyhláškou č. 227/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů.

4.1. Zákon č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy

Zákon č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy (dále jen „Zákon č. 100/2004 Sb.“) v sobě implementuje jednak Úmluvu CITES, jednak právní předpisy Evropské unie upravující oblast CITES, neboť se jedná o předpisy přímo závazné a bezprostředně účinné. Této skutečnosti odpovídá i znění ustanovení § 1, dle kterého je hlavním cílem Zákona č. 100/2004 Sb. ochrana a zachování volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin ohrožených na přežití regulováním obchodu s nimi v souladu s Úmluvou CITES a právem EU.²⁵ Nicméně je třeba upozornit na to, že příslušné orgány ČR musí mít dostatečný přehled o těchto předpisech a při aplikaci Zákona č. 100/2004 Sb. jsou povinni tyto předpisy využívat, neboť implementace není úplná a mohlo by docházet k rozporům.

Právní úprava se vztahuje na všechny exempláře zařazené do seznamu CITES I, II i III Úmluvy CITES, na všechny exempláře zařazené do Přílohy A, B, C i D Nařízení č. 338/97, ale také na tuleně a výrobky z nich, kytovce a další zvláště chráněné druhy živočichů a rostlin dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny nacházející se na území ČR.²⁶

Na základě principu adaptace (znamená konkretizaci ustanovení bezprostředně závazných nařízení ve vnitrostátní legislativě)²⁷ jsou předmětem úpravy kompetence a povinnosti národních úřadů k aplikaci ustanovení Nařízení č. 338/97, metody kontrol, druhy sankcí za porušení evropské legislativy, Zákona č. 100/2004 Sb. a postup při zabavování exemplářů. Oproti evropským předpisům obsahuje Zákon č. 100/2004 Sb. přísnější úpravu co se povinné registrace, označování a identifikace exemplářů týče. Předmětem úpravy je rovněž způsob aplikace ustanovení Nařízení č. 338/97 a Nařízení č. 865/2006, u nichž je zcela na rozhodnutí České republiky, zda budou či nebudou použita, např. nahrazení vývozních dokladů CITES rostlinolékařským osvědčením.²⁸

Zákon č. 100/2004 Sb. je doplněn prováděcí vyhláškou č. 227/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi

²⁵ Zákon č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, ve znění zákona č. 183/2017 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 10. 2. 2004. ISBN 1211-1244, § 1 odst. 1

²⁶ tamtéž, § 1 odst. 2

²⁷ DAMOHORSKÝ, M. a kol.: *Právo životního prostředí*. 3. vydání, Praha: C.H. Beck. 2010. ISBN 978-80-7400-338-7, str. 188

²⁸ STEJSKAL, V, VILÍMKOVÁ, V.: *Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související: komentář*. Praha: Linde. 2005. ISBN 80-7201-512-5, str. 30

a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů. Vyhláška upravuje zejména podobu formuláře žádostí o doklady CITES, registrace obchodníků a vědeckých institucí, vývoz exemplářů rostlinných druhů dle rostlinolékařského osvědčení, podrobnosti k registraci některých exemplářů CITES a značení exemplářů.²⁹

4.2. Základní pojmy

Základní pojmy v této oblasti u nás vychází z pojmů definovaných v Nařízení č. 338/97 a v prováděcím Nařízení č. 865/2006. Za nejdůležitější oproti evropské úpravě považují skutečnost, že zákon o obchodování s ohroženými druhy přesně definuje pojem volně žijící živočich a planě rostoucí rostlina.

Dle ustanovení § 2 písm. a) Zákona č. 100/2004 Sb. se volně žijícím živočichem rozumí jedinec živočišného druhu, jehož populace se v přírodě udržuje nebo udržovala samovolně, včetně druhu v přírodě nezvěstného, v přírodě vyhynulého, i v případě chovu jedince v lidské péči nebo jiného ovlivňování jeho vývoje člověkem.³⁰

Dle ustanovení § 2 písm. b) Zákona č. 100/2004 Sb. se planě rostoucí rostlinou rozumí jedinec nebo kolonie rostlinného druhu, druhu hub, jejichž populace se v přírodě udržuje nebo udržovala samovolně, včetně druhu v přírodě nezvěstného, v přírodě vyhynulého, i v případě pěstování jedince nebo kolonie v kultuře nebo jiného ovlivňování vývoje člověkem.³¹

4.3. Regulace obchodu

Při vymezení jednotlivých nástrojů regulace je třeba se rovněž obrátit na evropskou legislativu, neboť Zákon č. 100/2004 Sb. tyto podrobněji nedefinuje a stanoví pouze náležitosti, jež musí obsahovat žádosti o vydání jednotlivých povolení a obdobných dokladů pro nakládání s exempláři. Povolení se vydávají v rámci správního řízení a řídí se tedy zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, nicméně lhůty pro jejich vydávání se řídí Nařízením č. 338/97.

Orgánem oprávněným k jejich vydávání je Ministerstvo životního prostředí (dále jen „Ministerstvo nebo MŽP“) za součinnosti krajských úřadů či orgánů rostlinolékařské péče oprávněné vydávat rostlinolékařské osvědčení.

²⁹ STEJSKAL, V, VILÍMKOVÁ, V.: *Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související: komentář*. Praha: Linde. 2005. ISBN 80-7201-512-5, str. 31

³⁰ Zákon o č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, ve znění zákona č. 183/2017 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 10.2. 2004. ISSN: 1211-1244, § 2 písm. a)

³¹ tamtéž, § 2 písm. b)

4.3.1. Dovození permit

Při vydávání dovozního povolení vždy zohledňujeme, zda se jedná o exemplář přímo ohrožený vyhynutím nebo o exemplář, jenž není přímo ohrožen vyhynutím.

Exempláři přímo ohroženými vyhynutím jsou ty, jež jsou zařazeny do Přílohy A Nařízení. S těmito je možné uskutečňovat obchod pouze na základě povolení. Primární podmínkou pro vydání dovozního povolení je dle Zákona č. 100/2004 Sb. podání žádosti o vydání povolení, zaplacení správního poplatku, pokud je vyžadován. Dle Nařízení je podmínkou pro vydání povolení doložit dokumenty prokazující, že daný exemplář byl získán zákonným způsobem a doklady, z nichž jsou patrné základní osobní údaje žadatele (jméno, adresa trvalého pobytu nebo datum narození). Další nezbytnou podmínkou pro vydání povolení je vyjádření ze strany Agentury ochrany přírody a krajiny o tom, že dovoz daného exempláře nebude mít škodlivé účinky na zachování druhu nebo na rozsah území, na němž se nachází jeho populace a dovoz je určen k vědeckému, biomedicínskému, chovatelskému, pěstitelskému, výzkumnému nebo vzdělávacímu účelu.³²

Exempláře, jež nejsou přímo ohroženy vyhynutím se rozumí ty, které jsou zařazené do Přílohy B, C, D Nařízení, přičemž dovozní permit se vyžaduje pouze při dovozu exemplářů zařazených do Přílohy B a u těch exemplářů z Přílohy A narozených, odchovaných v zajetí nebo uměle vypěstovaných. Jinak jsou podmínky obdobné jako v prvním případě, tj. je třeba doložit, že exemplář byl získán legálně, doložit doklady o osobních údajích žadatele, podání žádosti o povolení, vyjádření Agentury ochrany přírody a krajiny, ale tentokrát není nutné jej vydávat ad hoc, jeho účinky přetrvávají i na další dovozy až do doby, než se výrazně změní okolnosti jako např. „*účinek dovozu na stav zachování druhu a na rozsah území, na kterém se populace daného druhu vyskytuje.*“³³

Povolení se vydává na dobu jednoho roku. Nebude-li v této lhůtě povolení uplatněno, jeho držitel je povinen jej vrátit zpět jeho vydavateli.

---

³² Nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi [online] [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A31997R0338>, čl. 8

³³ STEJSKAL, V, VILÍMKOVÁ, V.: *Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související: komentář*. Praha: Linde. 2005. ISBN 80-7201-512-5, str. 53

4.3.2. Vývozní permit, potvrzení o zpětném vývozu

Stejně jako v případě dovozu i u vývozu je třeba rozlišovat exempláře přímo ohrožené vyhynutím a exempláře nepřímo ohrožené vyhynutím.

Vývozní povolení se uplatňuje pouze u exemplářů zařazených do Přílohy A, B a C Nařízení. Pro vydání vývozního povolení se uplatňují obdobné podmínky jako pro vydání povolení k dovozu. Prvně žadatel musí prokázat svou totožnost doklady obsahující základní osobní údaje a doložit, že exemplář získal legálně. Dále musí být žádost podložena stanoviskem Agentury ochrany přírody a krajiny potvrzující, že odebrání exempláře nemá škodlivé účinky na zachování jeho populace a na rozsah území, na němž se tato nachází.

Pokud žadatel splní tyto podmínky a Ministerstvo je přesvědčeno o tom, že živý exemplář bude přepravován zákonným způsobem a je minimalizována možnost jeho újmy, rozhodne Ministerstvo o vydání vývozního povolení.

Jde-li o exempláře uvedené v příloze CITES I Úmluvy, je dovoz podmíněn vydáním dovozního povolení do státu určení. Jedná-li se o exempláře nezařazené do přílohy CITES I, ale dle Nařízení se považují za exempláře přímo ohrožené vyhynutím, vydá Ministerstvo povolení jen tehdy, pokud je přesvědčeno o tom, že daný exemplář nebude využit k obchodním účelům. U těchto exemplářů pak platí, že nečlenské státy EU a zároveň smluvní strany Úmluvy, nemusí v souladu s Úmluvou vydávat dovozní permit.

Hovoříme-li o exemplářích nepřímo ohrožených vyhynutím, jsou podmínky pro vydání vývozního povolení obdobné jako v prvním případě s tím, že se uplatňuje pouze na exempláře uvedené v Příloze B, C.

Pro vydání potvrzení o zpětném vývozu se obdobně použijí ustanovení o vývozním povolení.

Doba platnosti obou těchto dokladů činí 6 měsíců, pokud není v této lhůtě využito, musí být vráceno jeho vydavateli.

4.3.3. Přemísťování živých exemplářů

Přemísťování je možné svobodně uskutečnit u exemplářů zařazených do všech příloh s výjimkou Přílohy A, kdy je uplatnění tohoto institutu podmíněno vydáním předběžného povolení ze strany Ministerstva. Povolení se vydává jen tehdy, je-li v povolení k dovozu označeno místo, na které má být daný exemplář po dovozu umístěn. Předběžné povolení bude vydáno jen tehdy, předloží-li

žadatel doklady prokazující jeho totožnost, doklad o registraci, jde-li o povinně registrovaný exemplář, povolení k podnikatelské činnosti.

Přemisťování exemplářů v ostatních přílohách je podmíněno pouze doložením dokladu o jejich legálním původu.

4.3.4. Další typy potvrzení

V některých případech může dojít k nahrazení dovozních a vývozních permitů potvrzením o putovní výstavě, potvrzením o osobním vlastnictví, potvrzením o hudebním nástroji nebo štítky.

Potvrzení o putovní výstavě se vydává primárně pro cirkusy pro exempláře, u nichž je prokázáno, že byly získány v souladu s právními předpisy a vydává se vždy pouze pro jeden exemplář. Jde-li o neživé exempláře, musí být součástí žádosti i jejich soupis. Potvrzení lze využívat vícekrát, jde-li o přesun přes hranice EU. Tento typ potvrzení také představuje jednu z výjimek ze zákazu obchodní činnosti. Potvrzení o putovní výstavě by nemělo být platné déle než 3 roky, s výjimkou putovních výstav vzniklých ve třetích zemích, kdy doba platnosti nesmí překročit dobu touto zemí stanovenou.

Potvrzení o osobním vlastnictví se uplatňuje u neživých exemplářů získaných legálním způsobem aniž by byly určeny k obchodním účelům. Potvrzení se rovněž vztahuje jen pro jeden exemplář za přítomnosti jeho majitele. Jde o tzv. „petpassport“ využívaný na přesun domácích mazlíčků přes hranice EU. Rovněž v tomto případě je možné potvrzení k přesunům přes hranice EU využít vícekrát.

Potvrzení o hudebním nástroji se uplatňuje tehdy, jde-li o přeshraniční přesun nástroje, jenž není určen k obchodním účelům, ale za účelem osobním, vystoupení, produkce, vysílání, výuky, soutěže nebo vystavování. Potvrzení je rovněž platné vícekrát pro přesuny uskutečněné přes hranice EU.

Co se štítků týče, ty se uplatňují v případech přesunů vědeckého materiálu mezi registrovanými vědci a vědeckými institucemi, je-li tento určen k neobchodním zápůjčkám, darům a výměnám herbářových exemplářů či jde o materiál pro vědecká studia.

Vzory všech těchto potvrzení nalezneme v jednotlivých přílohách Prováděcího nařízení Komise (EU) č. 792/2012 ze dne 23. srpna 2012, kterým se stanoví vzor formuláře povolení, potvrzení a dalších dokumentů uvedených v nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

4.3.5. Registrace některých exemplářů³⁴

Registrace je povinný institut zavedený v České republice na základě doporučení Sekretariátu CITES, nicméně samotná Úmluva, dokonce ani evropská legislativa, tento institut neupravuje. Hlavním účelem registrace je snadnější prokazování původu exemplářů, jejich evidencí, čímž by se mělo efektivně zabránit nelegálnímu obchodování.

Povinnost registrace se vztahuje na druhy přímo ohrožené vyhynutím, na něž se vztahuje zákaz obchodování, s výjimkou těch druhů vyskytujících se přirozeně v přírodě na území České republiky, druhů zvláště chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a druhů, o nichž prováděcí předpis stanoví, že nepodléhají registraci. Navíc se jedná i o jiné druhy než druhy přímo ohrožené vyhynutím, jejichž seznam je stanoven v příloze č. 2 Zákona č. 100/2004 Sb.. Registrace se rovněž nevztahuje na exempláře zabavené, zůstávající ve vlastnictví státu.

Registrační povinnost se vztahuje na každého vlastníka nebo dlouhodobého držitele některého z exemplářů výše uvedených, s výjimkou těch, jež mají ve vlastnictví, resp. držení exemplář pouze dočasně, tedy po dobu kratší než 90 dnů ode dne dovozu. V době od podání žádosti o vydání registračního listu do doby, než registrační úřad list vydá, nesmí vlastník, resp. dlouhodobý držitel exemplář převést na jinou osobu.

Registraci a následné vydání registračního listu exempláře provádí, resp. vydává registrační úřad, jímž je příslušný krajský úřad, a to nejpozději do 30 dnů od nabytí exempláře nebo účinnosti předpisu, jímž byl exemplář zařazen na seznam povinně registrovaných exemplářů. Tato lhůta je dle ustanovení § 23 odst. 6 Zákona č. 100/2004 Sb. prodloužena pro případy, kdy se jedná o vejce nebo mláďata, např. u mláďat savců je prodloužena po dobu kojení, nejdéle však do 6 měsíců stáří mláďete. Každý exemplář disponuje samostatným registračním listem, jenž je jeho vlastník, resp. držitel povinen vždy doložit. Registrační list je platný pouze na území České republiky a jeho vzor stanoví prováděcí předpis MŽP.

V případě, že nastanou skutečnosti zakládající změnu údajů uvedených v registru (úhyn, ztráta, nájem, převod vlastnictví, trvalý vývoz z ČR), je vlastník, resp. držitel povinen tuto změnu ohlásit, a to nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy

---

³⁴ Zákon o č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, ve znění zákona č. 183/2017 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 10.2. 2004. ISSN: 1211-1244, § 23 an.

tato skutečnost nastala, nebo kdy se o ní vlastník dozvěděl. Tato povinnost je stanovena z toho důvodu, neboť dle ustanovení § 23a Zákona č. 100/2004 Sb. musí být údaje v registračním listu v souladu se skutečným stavem a musí být zřejmé, že k sobě patří.³⁵

Jedná-li se o exemplář, pro který registrační úřad stanovil zákaz obchodní činnosti, je prodej takového exempláře možný jen za podmínky, že prodávající předloží registrační list, případně potvrzení o výjimce ze zákazu činnosti nebo jiné obdobné potvrzení a exemplář písemně označí dovětkem „CITES – povinné doklady“. Prodávající je rovněž povinen upozornit kupujícího na skutečnost, že se jedná o exemplář podléhající povinné registraci a zákazu obchodování.

4.3.6. Značení a identifikace exemplářů

Každý exemplář musí být povinně označen tak, aby nebylo možné jej zaměnit s jiným exemplářem stejného druhu s výjimkou mláďat savců nebo plazů, u nichž označení není povinné po dobu stanovenou Zákonem č. 100/2004 Sb., z toho vyplývá, že identifikační značka může být použita pouze pro jeden exemplář. Nejčastějším typem označení je kroužek s uvedením identifikačního údaje příslušného exempláře. Dále se využívají například mikročipy nebo fotografie se základními rozlišovacími znaky. Kontrola identifikace je náročná, neboť je zpravidla spojena s odchytom daného zvířete, nicméně je třeba ji provést, jinak by označování pozbylo svůj význam. Pokud kontrolní orgány dospějí k závěru, že označení není v souladu s předloženými doklady, je tento nedostatek důvodem pro zabavení zvířete.

4.3.7. Prokázání původu

Prokázání původu je povinnost přímo vyplývající z Nařízení č. 338/97, zakotvena v § 24 Zákona č. 100/2004 Sb. vztahující se na toho kdo drží, chová, pěstuje, veřejně vystavuje, vyměňuje, nabízí k prodeji, výměně nebo zpracovává exemplář, jiného jedince, výrobek z kytovců, výrobek z tuleňů nebo regulovanou kožešinu.³⁶ Orgánem oprávněným vyžadovat prokázání původu je Česká inspekce životního prostředí nebo celní úřad.

Koupě, prodej, darování a další způsoby nakládání s exempláři, jinými jedinci, výrobky z kytovců, výrobky z tuleňů a s regulovanou kožešinou je možné

---

³⁵ Zákon o č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, ve znění zákona č. 183/2017 Sb.
In: *Sbírka zákonů*. 10.2. 2004. ISSN: 1211-1244, § 23a odst. 1

³⁶ *tamtéž*, § 24

uskutečnit jen na základě písemného dokladu od původního vlastníka, dlouhodobého držitele či držitele. Takovým dokladem může být například stvrzenka, faktura, darovací nebo nájemní smlouva.

Je-li některým z uvedených způsobů uskutečněn převod některých ze zmíněných objektů, je vlastník, držitel takového objektu povinen předat novému vlastníkovi či držiteli doklady CITES a jiné doklady týkající se dovozu, je-li vyžadováno. *„Původ se prokazuje údaji a dokumenty osvědčujícími nabytí exempláře podle požadavků nařízení v oblasti obchodování s ohroženými druhy a tohoto zákona, zejména uvedením, kdy a kde byl exemplář odebrán z přírody, nebo zda, kdy a kde se narodil v zajetí nebo byl uměle vypěstován, nebo kdy, z kterého státu a na základě jakých dokladů CITES byl exemplář dovezen.“*³⁷

Jedná-li se o exempláře zařazené do Přílohy A a B Nařízení č. 338/97, je ten, kdo má takový exemplář u sebe povinen vést záznamy o jeho chovu a tyto na výzvu předložit ke kontrole, s výjimkou zoologických zahrad provozovaných na základě licence udělené Ministerstvem.

4.4. Orgány na národní úrovni

Základní orgány vykonávající státní správu v oblasti obchodování s ohroženými druhy nalezneme vyjmenované v § 25 Zákona č. 100/2004 Sb.. Konkrétně se tedy jedná o Ministerstvo životního prostředí, Generální ředitelství cel, Českou inspekci životního prostředí, celní úřady, orgány veterinární správy, orgány rostlinolékařské péče a krajské úřady. Navíc je nezbytné sem zařadit Agenturu ochrany přírody a krajiny, kterou v tomto výčtu nenalezneme, neboť se nejedná o orgán státní správy.

4.4.1. Ministerstvo životního prostředí

Na základě čl. IX Úmluvy a čl. 13 Nařízení č. 338/97 bylo Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“) ustanoveno jako hlavní výkonný orgán s celostátní působností. Jako jeho pomocné výkonné orgány poté fungují krajské úřady a orgány rostlinolékařské péče či správy národních parků.

Základní kompetence MŽP jsou vymezeny v ustanovení § 25 odst. 2 Zákona č. 100/2004 Sb., primární je odpovědnost za zajišťování styku s Komisí a Sekretariátem CITES a smluvními stranami Úmluvy. Řídí politiku v oblasti

---

³⁷ Zákon o č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, ve znění zákona č. 183/2017 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 10.2. 2004. ISSN: 1211-1244, § 25 odst. 3

ochrany ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, vydává dovozní a vývozní permity, vydává licence pro zpracovávání a balení kaviáru a schvaluje jeho označování a je správcem Registru CITES a registru zadržených a zabavených exemplářů.³⁸

Registr CITES slouží k naplňování Úmluvy CITES a evropské legislativy. Jeho součástí jsou služby pro veřejnost, jež mají ulehčit sepsání žádostí o vydání dovozních a vývozních permitů, dále se v něm vede centrální databáze zabavených a zadržených exemplářů, čímž usnadňuje práci všech orgánů státní správy, nicméně tyto služby jsou pro veřejnost nepřístupné. Registr se vede ve formě internetových stránek, prostřednictvím kterých je možné vyplňovat elektronické žádosti. Výhoda registru spočívá v tom, že každý žadatel má možnost seznámit se s tím, v jaké fázi vyřizování se jeho žádost momentálně nachází a rovněž zde může nalézt informace o všech svým předchozích žádostech.

4.4.2. Generální ředitelství cel

Generální ředitelství cel zastává v organizační struktuře postavení, jež dříve příslušelo Ministerstvu financí. Jeho hlavním úkolem je spolupráce s MŽP a Českou inspekcí životního prostředí při kontrole dovozu, vývozu, tranzitu exemplářů, jiných jedinců, výrobků z kytovců, výrobků z tuleně nebo regulovaných kožešin³⁹ a plní další úkoly stanovené § 25 odst. 3 Zákona č. 100/2004 Sb..

4.4.3. Česká inspekce životního prostředí

Česká inspekce životního prostředí (dále jen „Inspekce“) je hlavním a nejvýznamnějším kontrolním orgánem v oblasti ochrany ohrožených druhů živočichů a rostlin. Kompetence tohoto orgánu rovněž nalezneme v ustanovení § 25 odst. 4 Zákona č. 100/2004 Sb., mimo jiné vykonává kontrolu dle § 30 Zákona č. 100/2004 Sb., obsahem je kontrola dodržování právních předpisů EU a ČR, dále projednává přestupky, ukládá opatření k vymáhání povinností stanovených zákonem, vykonává kontrolu nad dodržováním licencí udělovaných MŽP. Kontrolu provádějí příslušní inspektoři prokazující svoji totožnost služebním průkazem. Za účelem provedení kontroly mají inspektoři pravomoc

---

³⁸ Zákon o č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, ve znění zákona č. 183/2017 Sb.
In: *Sbírka zákonů*. 10.2. 2004. ISSN: 1211-1244, § 25

³⁹ tamtéž, § 25 odst. 3

vstupovat do objektů, požadovat informace, prohlížet exemplář, pořídit dokumentaci či odebírat vzorky.⁴⁰

Nejčastějším typem sankcí ukládaných za porušení předpisů nebo povinností stanovených předpisy CITES jsou pokuty, ať už v přestupkovém nebo správním řízení, ve výjimečných případech je možné uložení trestu v rámci trestního řízení, nicméně ukládání sankcí se budeme blíže věnovat v kapitole 9. Má-li Inspekce za to, že držení exempláře není legální, může rozhodnout o zabavení a zadržení takového exempláře. Nebude-li tento dobrovolně jeho držitelem vydán, může Inspekce přistoupit k jeho odnětí.

4.4.4. Celní úřady

Celní úřady jsou dalším kontrolním orgánem provádějící kontrolu zboží - exemplářů podléhající celnímu dohledu, jakož i exemplářů při jejich dovozu, vývozu, zpětném vývozu či tranzitu a jsou oprávněni v případě pochybností provést zadržení podezřelého exempláře. Blíže se úloze celních úřadů, resp. celní správy jako celku, budeme věnovat v kapitole 5.

4.4.5. Orgány veterinární správy, orgány rostlinolékařské péče

Mezi orgány veterinární správy řadíme dle § 47 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči⁴¹ Státní veterinární správu s celostátní působností, jež se člení na Ústřední veterinární správu, Krajské veterinární správy a Městskou veterinární správu v Praze a dále Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv. Jejich úlohou je spolupráce s celními úřady při kontrole správnosti a souladu předložených dokladů se skutečným stavem exempláře a dalších objektů či při kontrole toho, zda jsou dodržovány zákonné podmínky pro přepravu takových exemplářů a stanoví podmínky např. pro konání putovních výstav, jsou-li založeny na vystavování živých exemplářů.

Mezi orgány rostlinolékařské péče patří dle § 70 zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči⁴² Ministerstvo zemědělství, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský zřízený ministerstvem, orgány celní správy a v některých případech rovněž obecní úřady a obecní úřady obce s rozšířenou působností.

⁴⁰ Česká inspekce životního prostředí. [online].[cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://www.cizp.cz/Kontrola-a-mozne-sankce>

⁴¹ Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon). In: *Sbírka zákonů*. 13. července 1999. ISSN 1211-1244

⁴² Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů*. 29. dubna 2004. ISSN 1211-1244

Jejich pravomoci jsou v podstatě obdobné jako v případě orgánu veterinární správy s tím rozdílem, že jsou navíc oprávněni vydávat rostlinolékařské osvědčení jako povolení k uskutečnění vývozu uměle vypěstovaných rostlinných exemplářů.

4.4.6. Krajské úřady

Krajské úřady jsou pomocnými výkonnými orgány vedle MŽP a jejich nejvýznamnější činností je udělování výjimek ze zákazu obchodní činnosti za současného vydání povolení k přemístění exempláře, dále registrace ohrožených exemplářů či vedení evidence žadatelů o výjimku ze zákazu obchodní činnosti.⁴³

Dříve byla činnost krajských úřadů svěřena také do pravomoci správ chráněných krajinných oblastí a správ národních parků, nicméně z důvodu nízké vytíženosti byla tato pravomoc novelou č. 109/2009 Sb. přenesena pouze na krajské úřady.

4.4.7. Agentura ochrany přírody a krajiny

Agentura ochrany přírody a krajiny (dále jen „Agentura“) je jediným vědeckým orgánem CITES v České republice. Je zřízena MŽP jako organizační složka státu a jejím sídlem je Praha. Z členů Agentury se ustavuje zástupce do Vědecké prověřovací skupiny.

Kompetence Agentury jsou vymezeny v § 27 Zákona č. 100/2004 Sb., mimo jiné se vyjadřuje k návrhu MŽP na zřízení či smluvní zajištění záchranných center, k registraci chovného nebo pěstebního zařízení, na žádost registračního úřadu vydává odborná stanoviska ke splnění podmínek pro vydání potvrzení o výjimce ze zákazu obchodní činnosti, spolupracuje s vědeckými orgány Úmluvy CITES, tedy Sekretariátem CITES. Dále shromažďuje a vyhodnocuje informace o obchodech s ohroženými druhy a vydává doporučení k zamezení nezákonného obchodu.⁴⁴

Vzhledem k tomu, že Agentura nepatří do soustavy státních orgánů, se její úkony neoznačují jako správní rozhodnutí a jejich závaznost nastává až společně se správním rozhodnutím některého z orgánu státní správy a teprve poté je možné se proti takovému úkonu bránit dostupnými opravnými prostředky.

---

⁴³ Zákon o č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, ve znění zákona č. 183/2017 Sb.
In: *Sbírka zákonů*. 10.2. 2004. ISSN: 1211-1244, § 25 odst. 8

⁴⁴ tamtéž, § 25 odst. 8 § 27

4.5. Záchranná centra

Významnou pravomocí MŽP je rovněž udělování povolení nebo pověření k provozování záchranných center. Záchranným centrem se dle § 29a odst. 1 rozumí: „*trvalé zařízení, v němž jsou chovány nebo pěstovány zadržené nebo zabavené živé exempláře, jakož i živé exempláře, jejichž správa přísluší inspekci.*“⁴⁵

Povolení k provozování záchranného centra se vydává ve správním řízení na základě žádosti o povolení k provozování záchranného centra. Žadatelem může být jak fyzická, tak i právnická osoba, bezúhonná (dokládá se výpisem z Rejstříku trestů). Náležitosti žádosti jsou uvedeny v § 29b odst. 3 Zákona č. 100/2004 Sb., mj. označení vlastníka nebo žadatele o povolení, popis zařízení, návrh provozního řádu.⁴⁶ Je-li žadatelem licencovaná zoologická zahrada, je žádost o povolení nahrazena předložením příslušné licence. Než MŽP rozhodne o vydání povolení, vyžádá si stanovisko vědeckého orgánu, Inspekce a Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského nebo Státní veterinární správy ČR. Každý provozovatel záchranného centra je povinen dodržovat povinnosti stanovené v § 29c Zákona č. 100/2004 Sb. jako např. předcházet a účinně zabraňovat unikům svěřených exemplářů či šíření parazitů a původců nálezů pomocí vhodných technických a protinálezových opatření.⁴⁷

V kompetenci MŽP, jako koordinátora záchranných center, je i pozastavení činnosti záchranného centra, dojde-li k porušování právních předpisů na ochranu přírody a krajiny, ochrany zvířat před týráním, rostlinolékařské či veterinární péče. Dále je také oprávněno pozměnit nebo zrušit povolení, změnilo-li se podstatným způsobem podmínky, za kterých bylo vydáno.⁴⁸

MŽP vede evidenci záchranných center, v níž je povinno vyznačit, jaké živé exempláře mohou být do daného centra zařazeny. Zpravidla jsou záchranná centra umístěna v zoologických nebo botanických zahradách a každé z těchto zařízení je zpravidla zaměřeno jen na některé druhy živých exemplářů např. Zoologická zahrada Jihlava – drápkaté opičky, Zoologická a botanická zahrada Plzeň – terarijní plazi, sukulentní rostliny, masožravé rostliny, Zoologická zahrada Praha – bez omezení, Pražská botanická zahrada – orchideje, kapradiny,

⁴⁵ Zákon o č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, ve znění zákona č. 183/2017 Sb.

In: *Sbírka zákonů*. 10.2. 2004. ISSN: 1211-1244, § 29a

⁴⁶ tamtéž, § 29b odst. 3

⁴⁷ tamtéž, § 29c odst. 1

⁴⁸ tamtéž, § 29d

Záchrané centrum pro exotické ptactvo ve Vlašimi, Zoologická zahrada Brno – papoušci či Zoologická zahrada Ústí nad Labem – bez omezení, ale můžeme se setkat i s provozovateli – nestátními organizacemi, např. Stanice pro záchranu živočichů ČSOP – dravci, sovy, exotické ptactvo, tukani nebo vysokými školami, např. Botanická zahrada Univerzity Karlovy Praha – kaktusy, sukulenty.

4.6. Související prameny

Kromě Zákona č. 100/2004 Sb., je třeba si ve stručném přehledu vymezit i některé další prameny úzce související s obchodováním s ohroženými druhy.

- **Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny**
  - Tímto zákonem je v podstatě poskytována primární ochrana všem ohroženým druhům živočichů a rostlin, upravuje prokazování původu chráněných živočichů a rostlin (§ 54) a také zakotvuje podmínky pro nakládání s živočichy a rostliny nacházejícími se na území České republiky
- **Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání**
  - Zákon poskytuje ochranu živým zvířatům před týráním, poškozováním či jejich zbytečným usmrcováním, ale především stanoví podmínky pro ochranu živých zvířat při jejich přepravě.
- **Vyhláška č. 395/1992Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny**
- **Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči**
  - Tento právní předpis nám stanoví soustavu orgánů veterinární správy podílející se na kontrole dle Zákona č. 100/2004 Sb., stanoví podmínky pro obchodování se zvířaty a živočišnými produkty.
- **Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči**
  - Tento zákon nám určuje soustavy orgánů rostlinolékařské péče rovněž se podílejících na kontrole dle Zákona č. 100/2004 Sb., stanoví podmínky pro přemísťování rostlin či podmínky pro vydávání rostlinolékařských osvědčení.
- **Vyhláška č. 198/2013 Sb., o výši náhrady nákladů péče o skupiny exemplářů v záchranných centrech**

5. Postavení a činnost celní správy

Orgány celní správy zastávají v soustavě národních orgánů CITES nezaměnitelné postavení kontrolního orgánu. Kompetence orgánů celní správy jsou vymezeny jednak v § 25 odst. 3 Zákona č. 100/2004 Sb., upravující postavení Generálního ředitelství cel jako nejvyššího orgánu v rámci státní správy a § 25 odst. 5 Zákona č. 100/2004 Sb., upravující postavení celních úřadů, jichž máme 13 plus Celní úřad pro Liberecký kraj a Celní úřad Praha – Ruzyně. Při výkonu své činnosti se řídí zákonem č. 242/2016 Sb., celní zákon (dále jen „celní zákon“) a s ním souvisejícím Nařízením Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie (dále jen „Celní kodex“).

Celní správa České republiky je bezpečnostní sbor, jehož nejvýznamnější činností v oblasti CITES je dohled nad dodržování závazků vyplývajících z Úmluvy CITES a kontrola obchodu s chráněnými druhy zvířat a rostlin. Za tímto účelem orgány celní správy, resp. celní úřady:⁴⁹

- a) provádějí kontroly exemplářů při dovozu, vývozu, zpětném vývozu a tranzitu a plní další povinnosti stanovené Zákonem č. 100/2004 Sb.,
- b) kontrolují za součinnosti orgánů veterinární správy nebo orgánů rostlinolékařské péče, zda je vývoz, dovoz, zpětný vývoz či tranzit v souladu s evropskou legislativou,
- c) zadržují exempláře za podmínek stanovených v § 26 zákona č. 100/2004 Sb.

Orgány celní správy mají také postavení orgánu činného v trestním řízení, je-li předmětem takového řízení neoprávněné nakládání s ohroženými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami.

K odhalování nelegálního obchodu s exempláři CITES byla vytvořena Stálá zvláštní pracovní skupina CITES sestávající se z členů Celní správy ČR, České inspekce životního prostředí, Policie ČR, Ministerstva vnitra a Ministerstva životního prostředí. Tato skupina na svých pravidelných jednání provádí výměnu informací ohledně vyšetřování závažných případů nelegálního obchodování a na základě těchto informací jsou plánovány cílené operace, např. na dovoz a nelegální obchod s papoušky, nosorožčími rohy a tygřími produkty.⁵⁰

---

⁴⁹ Zákon o č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, ve znění zákona č. 183/2017 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 10.2. 2004. ISSN: 1211-1244, § 25 odst. 5

⁵⁰ MICZSKO, P. CITES norma pro život. *Clo douane*. 2018, 52(září), s. 10-11. ISSN 0323-0023.

Kromě orgánů veterinární správy a rostlinolékařské péče, je dalším významným součinným orgánem Česká inspekce životního prostředí, jejíž hlavní kompetencí je rovněž provádění zmíněných kontrol. Jako příklad si můžeme uvést operaci „SANDOKAN“, která proběhla v roce 2017 na pražském letišti Václava Havla, jejímž účelem byla kontrola cargo zásilek především neobchodní povahy a cestujících směřujících do asijských zemí, především do Vietnamu, pro podezření z pašování exemplářů podléhajících pod ochranu CITES a cílem akce bylo zadržení takového podezřelého zboží, sledování jeho pohybu, zjištění skutečného obsahu, zjištění totožnosti zasílatele zboží, pravdivosti deklarovaných údajů. Tato akce byla uskutečněna za součinnosti České inspekce životního prostředí. Z celkového počtu 6 152 zásahů bylo v 15 případech pašování těchto exemplářů či výrobků z nich odhaleno.

Akce „SANDOKAN“ byla uskutečněna na základě úspěšné operace „TYGRŮ OKO“ v roce 2016 rovněž zaměřené na osoby cestující na lince Praha – Vietnam a zpět. V průběhu této operace byla provedena kontrola celkem 7 400 zavazadel, z nichž bylo zadrženo celkem 44 exemplářů CITES, především se jednalo o výrobky tradiční čínské medicíny, přívěšek ze špičáku levharta mandžuského či sušení mořští koníci.⁵¹ A proč je právě Česká republika jedním z hlavních center nelegálního obchodu? Neboť se v naší zemi nachází velká koncentrace obyvatel asijského původu, jež využívají produkty tzv. tradiční čínské medicíny obsahující části nebo extrakty z exemplářů CITES.

Významnou činností celní správy je aktivní spolupráce se Zoologickou zahradou Praha na záchranu existence koně Převalského a jeho návratu do volné přírody v Mongolsku. Kůň Převalského je druh, jenž byl od 60. let 20. století považován v přírodě za vyhynulý, nicméně od roku 1959 je pražské ZOO svěřeno vedení Mezinárodní plemenné knihy koně Převalského, což má za následek jedinečnou možnost podílet se na záchraně tohoto druhu. První koně odchované v lidské péči byly navraceni zpět do své domoviny v Mongolsku v roce 1992.⁵² Proces navracení do oblastí, kde tvory samovolně vyhynuly, označujeme jako reintrodukcí.⁵³ Díky této aktivní činnosti Zoologické zahrady Praha a jejího projektu „Návrat divokých koní“ bylo možné tento druh přeradit ze seznamu

---

⁵¹ Ústní zdroj: kpt. Ing. Šárka Miškovská, tisková mluvčí, Celní úřad Praha Ruzyně

⁵² *Zoologická zahrada Praha* [online][cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <https://www.zoopraha.cz/zvirata-a-expozice/lexikon-zvirat/184-aktualne-ze-zoo-praha/novinky-u-zvirat?d=192-kun-prevalskeho&start=192>

⁵³ *Mezinárodní svaz ochrany přírody* [online][cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <https://portals.iucn.org/library/efiles/documents/2013-009.pdf>

vyhynulých druhů na seznam druhů kriticky ohrožených a následně i do seznamu ohrožených druhů.⁵⁴ Činnost celní správy v této oblasti spočívá ve vystavování a potvrzování všech potřebných vývozních dokladů a zajištění jejich vývozu do Mongolska. Poslední taková akce byla uskutečněna 19. června 2018, v pořadí již osmá, v rámci které byl uskutečněn transport čtyř mladých klisen do Mongolska z vojenského letiště Praha-Kbely. Celkem bylo takto do volné přírody navraceno již 30 klisen a jeden hřebec.⁵⁵

Příslušníci Celního úřadu pro Královehradecký kraj byli v roce 2017 přizváni Zoologickou zahradou ve Dvoře Králové nad Labem jako ostraha nosorožčí rohoviny při ceremoniálu, jenž měl poukázat na nesmyslnost zabíjení těchto vzácných zvířat a na bezcennost jejich rohů. V rámci této akce bylo spáleno celkem 33,5 kg rohoviny, jež pocházela z nosorožců v minulosti chovaných v této zoologické zahradě, která je proslulá snahou o záchranu těchto kriticky ohrožených zvířat.⁵⁶

Nejaktuálnějším případem, jenž se dle mého názoru dostal do povědomí každého člověka, je akce „TROFI“ uskutečněná na základě podezření, že se na našem území chovají tygři, jejichž části byly určeny do produktů tradiční čínské medicíny. Vyšetřování prováděné ve spolupráci celní správy a České obchodní inspekce, bylo zaměřeno na chovatele, u nichž byla vykazována vysoká úmrtnost a zároveň i vysoká reprodukce tygrů. První úkony trestního stíhání proti chovatelům podezřelých z nelegálního obchodování a nakládání s tygry a jejich produkty byly zahájeny v roce 2017. Celá akce vyvrcholila poté, kdy byl na německém letišti zadržen muž vietnamské národnosti, u něhož bylo odhaleno držení tří kilogramů produktů z tygrů jako kosti a masox určených na vietnamský trh. Díky této osobě se pracovníkům celní správy podařilo získat kontakt na českého preparátora, jehož totožnost bylo zpočátku těžké odhalit, později však bylo z trestního spisu zjištěno, že se jedná o osobu v tomto oboru dobře známou. Vzhledem k tomu, že se jednalo o závažnou trestnou činnost spočívající v nelegálním nakládání se vzácnými tygry, jednalo se o bleskovou akci bez předem sděleného data provedení a pracovníci ze spolupracujících institucí s ní byli obeznámeni teprve několik hodin před jejím provedením. Operace se uskutečnila 16. července 2018 v Praze a byla víc než úspěšná. Na místě kontroly

---

⁵⁴ Zoologická zahrada Praha [online][cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <https://www.zoopraha.cz/zvirata-a-expozice/lexikon-zvirat/184-aktualne-ze-zoo-praha/novinky-u-zvirat?d=192-kun-prevalskeho&start=192>

⁵⁵ Ústní zdroj: kpt. Ing. Šárka Miškovská, tisková mluvčí, Celní úřad Praha Ruzyně

⁵⁶ FAJSTAVROVÁ, J. Akce v ZOO. *Clo douane*.2017.51(říjen).s 5. ISSN 0323-0023.

se našel nespočet důkazů zahrnujících rozkládající se tělo mrtvého tygra, formy na tvorbu masoxu, poloprůmyslové varné kotle, hotový masox, tygří víno, části tygřích kostí, kůží, drápy a tygří lebky.⁵⁷ Po provedeném vyšetřování byla vznesena obžaloba na preparátora, muže vietnamské národnosti a známého provozovatele zooparků. V lednu letošního roku bylo s těmito osobami zahájeno řízení před soudem, v němž tito čelí obvinění ze spáchání trestného činu neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy dle § 299 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Všem obžalovaným hrozí uložení trestu odnětí svobody až na pět let, neboť se dle obžaloby jedná o organizovanou skupinu, u níž je zvýšená hranice trestní sazby.⁵⁸ Z mého pohledu se jedná o neomluvitelný čin, tygři jsou z dlouhodobého hlediska považováni za druh vysoce ohrožený vyhynutím a nelze, ani v případě, že se jedná o druh narozený a odchovaný v lidské péči, uplatňovat výjimku ze zákazu usmrcení tohoto druhu.

Za účelem ochrany před nelegálním obchodem s ohroženými druhy živočichů a rostlin se celní správa každoročně účastní setkání platformy EMPACT ENVIRONMENTAL CRIME EUROPOLU, v rámci kterých se stanoví základní, nejvíce problematické, oblasti environmentální kriminality, tedy i nelegálního obchodování s ohroženými druhy. Tyto problémy jsou následně podrobně rozepsány do každoročně vydávaného Operačního akčního plánu.⁵⁹

6. Celní řízení⁶⁰

Celní řízení je jednou z neodmyslitelných činností celní správy spočívající v rozhodování o tom, zda bude zboží propuštěno do navrhovaného celního režimu, ve stanovení cla či rozhodnutí o zpětném vývozu. Celní řízení je upraveno v celním zákoně, nicméně v závislosti na členství ČR v EU se uplatňuje Celní kodex, jenž stanoví jednotná pravidla pro konání celního řízení ve všech členských státech (tzv. centralizované celní řízení). Celní řízení u živých zvířat je vykonáváno přednostně.

⁵⁷ PRUDIČOVÁ, H. Konec tygrů v Čechách aneb slepá víra v zázraky. *Clo douane*. 2018, **52**(září), s. 8-9. ISSN 0323-0023.

⁵⁸ Případ zabíjených tygrů. V České Lípě začíná soud s Ludvíkem Brouskem. In: *ceskatelevize.cz* [online] 21.1. 2019 [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2711477-pripad-zabijenych-tygru-v-ceske-lipe-zacal-soud-s-ludvikem-berouskem>

⁵⁹ MICZSKO, P. CITES norma pro život. *Clo douane*. 2018, **52**(září), s. 10-11. ISSN 0323-0023

⁶⁰ Metodická informace Generálního ředitelství cel k dohledu nad dovozem, vývozem, tranzitem a vnitroujním obchodem ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin publikovaná v Elektronické sbírce vnitřních aktů řízení Celní správy ČR. 2017. č. 43

Celní řízení probíhá zpravidla na hranicích daného státu. Nicméně Česká republika je výjimkou z tohoto pravidla, neboť nemá hranice se zeměmi, které nejsou členskými státy Evropského unie. Jedinou hranicí v ČR jsou mezinárodní letiště, na nichž probíhají klasické hraniční celní kontroly. Není ani vyloučeno konání celního řízení na jednotlivých územních pracovištích nacházejících se na jednotlivých celních úřadech.

Kontrola probíhá ve 3 fázích, základní, postupné a následné. Základní kontrola je prováděna při dovozu a vývozu, postupná je kontrola prováděná stejným celním úřadem několik týdnů po propuštění zboží a následná kontrola probíhá po propuštění zboží. Důvodem pro rozdělení kontroly je skutečnost, že počet pracovníků celních úřadů je nízký, v důsledku toho kontroly nedbalé. Tato stádia jim tedy umožňují odhalovat nesrovnalosti a podvody i poté, co zboží bylo propuštěno aniž by bylo pro tyto nedostatky podrobena důsledné kontrole.

V rámci celního řízení týkající se nakládání s živými či neživými exempláři, celní orgány kontrolují platnost příslušných celních dokladů, a to za přítomnosti odborníků veterinární správy, inspektorů České inspekce životního prostředí, již jsou odborně vycvičeni pro manipulaci s živými tvory a v případě rostlin za přítomnosti odborníků rostlinolékařské péče. Pro účely této kapitoly se budeme věnovat řízení prováděné při kontrole zásilek podezřelých z toho, že obsahují živý exemplář některého právem chráněného druhu volně žijících živočichů. Pracovníci celní správy prověřují, zda příslušný exemplář odpovídá údajům uvedeným v dokladech, a v případě živých zvířat zkoumají, zda byly dodrženy podmínky stanovené v dovozním povolení a podmínky pro jejich bezpečnou přepravu (to platí i v případě vývozu nebo zpětného vývozu). U dokladů se mj. kontroluje i jejich pravost a platnost, tedy zda je doklad vydán, orazítkován a podepsán příslušným výkonným orgánem, zda obsahuje přerazítkovanou a podepsanou holografickou známku.

Kontrola by měla probíhat na uzavřeném místě proto, aby bylo možné zabránit případnému útěku živého exempláře, v místnosti musí panovat přívětivé světelné a tepelné podmínky. Ještě předtím, než dojde k samotné kontrole podezřelé zásilky, je třeba promyslet, jak bude s živým exemplářem nakládáno v případě, kdy bude rozhodnuto o jeho zajištění, zabavení nebo odebrání. Zařízení, do kterého bude exemplář dočasně umístěn, musí poskytovat vhodné podmínky pro jejich kvalitní péči. Za tímto účelem jsou orgány celní správy v kontaktu s příslušnými záchrannými centry, aby bylo možné uskutečnit co

nejrychlejší a bezpečné přemístění takového exempláře. Neživé exempláře putují do zabezpečeného skladu. Kontrola musí být prováděna bezpečně tak, aby nedocházelo ke zbytečnému poškození zdraví, případně úhynu živého tvora. Pokud sami pracovníci celní správy nejsou odborně kvalifikováni k tomu, aby jednoznačně identifikovali, o jaký druh se jedná, přizvou si již zmíněné odborníky veterinární správy (příp. rostlinolékařské péče) k identifikaci a určení toho, jak z takových exemplářem zacházet. Při provádění kontroly je třeba dodržovat bezpečnostní opatření, aby nedocházelo ke zraněním i samotných pracovníků (je třeba dbát na to, že některé druhy zvířat či rostlin mohou být jedovaté). V průběhu celé kontroly je třeba pořizovat fotodokumentaci, která je významná pro identifikaci a rozlišení exemplářů, aby nedocházelo k jejich záměně (uplatňuje se především u tvorů, u nichž nelze provést identifikaci za pomoci mikročipu, např. želvy)⁶¹, je třeba provést zdravotní prohlídku exempláře, ale rovněž kontrolu jeho přepravy, zda v ní není něco ukryto a zda odpovídá požadavkům stanovených směrnicemi CITES nebo nařízeními IATA (International Air Transport Association - Nevládní mezinárodní organizace, obchodní sdružení pro letecké společnosti), konkrétně Live Animals Regulations, tedy Základní standard pro leteckou přepravu zvířat.⁶²

Jestliže po provedené kontrole kontrolující úředník dospěje k závěru, že údaje v předložených dokladech odpovídají skutečnosti, vyplní tento v příslušné části dovozního povolení údaje o množství, hmotnosti, případně počtu uhynulých exemplářů v době příjezdu. Své vyjádření potvrdí otiskem služebního razítka a podpisem. Tento doklad poté prokazuje, že dovoz daného exempláře byl uskutečněn legálně.

7. Mobilní dohled

Přímý výkon kontrolní činnosti, označovaný jako mobilní dohled, je vykonáván mobilními skupinami, jejichž činnost spočívá v provádění kontrol přímo v terénu. Mobilním dohledem je souhrn asistenčních a kontrolních činností v souvislosti s výkonem pravomocí celních orgánů podle celního zákona. Složky

---

⁶¹ Agentura ochrany a přírody ČR: *Jak značit exempláře CITES?: Metodika Agentury ochrany přírody a krajiny ČR*. [online]. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. [cit. 2019-02-20]. ISBN: 978-80-87457-24-5. Dostupné z:

[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_publicace/\\$FILE/ODOIMZ-Jak_znacit_exemplare_CITES-20121002.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_publicace/$FILE/ODOIMZ-Jak_znacit_exemplare_CITES-20121002.pdf), str. 29-30

⁶² *International Air Transport Association* [online] [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <https://www.iata.org/pages/default.aspx>

mobilního dohledu vykonávají svoji činnosti na území celé České republiky jak na silnicích, tak i železnicích, letištích a v provozovnách. Skupiny mobilního dohledu zajišťují nepřetržitý 24 hodinový provoz.

V působnosti skupin mobilního dohledu je možnost zastavovat a kontrolovat vytipovaná vozidla, jakož i osob a provozoven. Před zahájením kontrolní činnosti jsou příslušníci mobilních skupin povinni zohlednit, zda je dané stanoviště dostatečně způsobilé k provedení kontroly, v opačném případě vedoucí hlídky informuje příslušné osoby, že zvolené místo nebylo shledáno jako vhodné a způsobilé a kontrolu tedy není možné provést. Podmínkou vhodnosti a způsobilosti stanoviště je třeba, aby kontrola byla prováděna na místě neohrožující běžný provoz. Prvním krokem při zahájení kontroly je výzva ke kontrolované osobě, např. cestujícímu, aby předložil svoje zavazadlo ke kontrole a tento je povinen tak učinit. Povinností kontrolující osoby je sdělit osobě kontrolované, z jakého důvodu a jakým způsobem bude kontrola prováděna. V průběhu celé kontroly jsou příslušníci mobilních skupin povinni zdokumentovat všechny zjištěné skutečnosti, jež jsou po ukončení kontroly zpracovány do finální spisové dokumentace.

Za účelem provedení kontroly (speciálně kontrol prováděným v silniční dopravě) disponují mobilní skupiny speciálními kontrolně-technickými prostředky sloužícími k odhalování úkrytů, tím nejvýznamnějším prostředkem je mobilní velkokapacitní rentgen a pro vyhledání mj. i exemplářů CITES využívají vycvičené služební psy. Jde o činnost označovanou jako služební kynologie spočívající v držení, ošetřování, výcviku a používání služebních psů, trénink jejich psovodů. Vzhledem k tomu, že se jedná velmi často využívaný způsob pomoci při prováděných kontrolách, budeme se této oblasti věnovat samostatně v následující kapitole.

V rámci činnosti skupin mobilního dohledu lze považovat za úspěšnou akci provedenou hlídkou mobilního dohledu Celního úřadu pro Pardubický kraj, v rámci které se této podařilo odhalit řidiče převážející cca 10 kilogramů kostí pocházejících z tygra aniž by k nim měl příslušné doklady⁶³ nebo akci provedenou hlídkou mobilního dohledu Celního úřadu pro Jihočeský kraj, v rámci které bylo zadrženo 14 ks živých a chráněných exemplářů zmije rohaté a 99 ks

---

⁶³ *Celní správa ČR* [online][cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-pro-pardubicky-kraj/tiskove-zpravy/2013/Stranky/ridic-pasoval-mezitextilem-i-kostruchraneneho-tygra.aspx>

živých a rovněž CITESem chráněné ještěrek (Trnorep zdobený). Odchyt a užívání pro komerční účely s těmito druhy jsou přísně zakázány Úmluvou CITES.⁶⁴

7.1. Služební kynologie⁶⁵

Psi nejsou jen pro potěšení nebo zpestření života člověka, ale jsou využíváni i k práci. Psi pomáhají české celní správě odhalovat některé nelegální aktivity. Nejvíce služebních psů slouží u Celního úřadu Praha Ruzyně, který má ve své působnosti největší letiště v České republice. Ročně na Letišti Václava Havla Praha projde téměř 17 miliónů cestujících a na více než 100 tisíc tun cargo nákladu.

Celní úřad Praha Ruzyně využívá v současné době pro výkon služby 13 psů a jeden je od nového roku na zkoušku, zda bude vhodný kandidát k absolvování základního kynologického výcviku. Sedm z nich se využívá na vyhledávání drog s tzv. aktivním a pasivním značením. Psi s pasivním značením se využívají hlavně při kontrolách osob v tranzitní, nebo příletové hale. Tři psi se využívají k vyhledávání finanční hotovosti, jeden na vyhledávání tabákových výrobků. Jeden je určen k vyhledávání živočišných produktů z třetích zemí a živočichů chráněných úmluvou CITES i výrobků z nich a zároveň je vycvičen na vyhledávání tabákových výrobků.

Někteří služební psi jsou ustájeni v kynologickém areálu v Kněževsi. Polovina psovodů má své čtyřnohé parťáky doma, vždy záleží na psychice daného jedince.

Každý den je ve službě několik psovodů se svými psy. Slouží se na dvanácti hodinové směny. Jednotlivé úseky jsou rozděleny na aktivní vyhledávání a následný odpočinek. Každý psovod si určuje tento režim sám. Záleží na počtech letů a objemu hledaného zboží.

Při své práci se někteří psovodi dostávají často do nepříjemných situací. Týká se to zejména kontrol v tranzitním prostoru, kde dochází při kontrole osob služebním psem ke konfliktním situacím, zejména s osobami z arabského světa, protože pes je pro ně nečisté zvíře. Občas dochází ke konfliktům i v cestovním styku v prostoru zelené zóny „NIC K PROCLENÍ“ při kontrole zavazadel cestujících označených služebním psem.

⁶⁴ *Celní správa ČR* [online][cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-pro-pardubicky-kraj/tiskove-zpravy/2013/Stranky/ridic-pasoval-mez-textilem-i-konstrucn-ochraneneho-tygra.aspx>

⁶⁵ Tato kapitola byla zpracována ve spolupráci s kpt. Ing. Šárkou Miškovskou, tiskovou mluvčí Celního úřadu Praha Ruzyně

Psy celní správa vykupuje až v jednom roce jejich života. Je to z důvodu různých vrozených vad a onemocnění. Se služebním výcvikem se začíná prakticky okamžitě, když se pes vykoupí od chovatele nebo z jiného zdroje. V některých případech si jej jako štěně pořídí některý z psodů a tím výchova a příprava pro službu může začít i mnohem dřív. Základní výcvik trvá tři a půl měsíce, ale další měsíce trvá než se pes „vychodí“, dobře se sžije s výkonem služby, tedy praxí. Letiště je pro psa velmi náročné z důvodu množství pachů, lidí, hluku, klimatizace, rozdílných povrchů atd.

Na základním výcviku se psovi vtiskává pach komodity, kterou bude následně vyhledávat na přiděleném útvaru. Výcviky na jednotlivé komodity jsou v podstatě stejně dlouhé. Rozdíl je jen v počtu a odlišnosti vtiskávaných pachů. Všechny kategorie služebních psů CS musí také zvládnout povinných 10 disciplín poslušnosti. Každá kategorie má svá úskalí. Někdy i na první pohled jednoduchá kategorie může být při samotném výcviku velmi náročná, ale odhalovat ve výkonu služby, musí samozřejmě všechny. Například u kategorie CITES musí pes detekovat velkou škálu pachů, musí umět „vyčuchat“ jak živé živočichy, tak trofeje z nich často chemicky ošetřené. U drogové kategorie jsou například problémy u syntetických drog, kdy „výrobci“ často mění složení a vymýšlí nové a nové druhy. U vyhledávání peněz se musí služební pes naučit především diferencovat malé a větší množství bankovek, protože nějakou hotovost má u sebe prakticky každý cestující. Takhle bychom mohli pokračovat u každé kategorie ještě dlouho, ale nechceme moc „odkrývat karty“.

V rámci výcviku se používají různé metodiky a vlastní příprava psa má vždy několik fází. Důležité je také přistupovat k výcviku každého psa velmi individuálně. Obecně možno říci, že každé vyhledávání příslušné komodity je v rámci tréninku odměněno buď pamlskem nebo aportem nebo kombinací obojího. Záleží, zda jde o psa tzv. „žravého“ nebo psa, který má více vyvinutý kořistnický pud.

Celní správa využívá různá plemena psů, nemusí jít jen o čistokrevná plemena, ale využívají se i kříženci. Některá plemena jsou samozřejmě vhodnější, hlavním ukazatelem jsou jejich vlohy. Pro výběr psa je důležitá i jeho povaha. Každý psod může preferovat trochu jinou povahu, ale určité vlohy musí mít každý pes stejně: náruživý aportér nebo „věčně hladový pes“, neagresivní chování vůči lidem a ostatním psům, socializace na různé typy prostředí, různé povrchy

a hlavně chuť do práce. Ani pohlaví psa není důležité, vždy záleží, co preferuje psovod.

Pes slouží minimálně do osmi let věku, pokud není zdravotní problém, ale obecně je to většinou déle. V případě zdravotních problémů, se jeho aktivní služba zkracuje a obměnu lze provést již před zmiňovaným osmým rokem. Poté odchází do „psího důchodu“. Pověštinou si jej nechá samotný psovod a pes u něj v klidu užívá „důchodu“. Pokud toto není možné, najde se vhodný chovatel, který má o psa zájem. V žádném případě vysloužilí psi celní správy nekončí v útulcích.

8. Zadržení a zabavení živého exempláře⁶⁶

Zadržení a zabavení živého exempláře jsou instituty, resp. sankce uplatňované v případě pochybností o legálním původu exempláře, pravosti nebo platnosti jeho dokladů nebo při zjištění porušení českého práva nebo práva EU o ochraně ohrožených druhů. Zadržení exempláře je v kompetenci jak celních úřadů, tak i České inspekce životního prostředí. Ten, jemuž byl podezřelý exemplář zadržen je povinen jej na výzvu vydat, pokud tak dobrovolně neučiní, může Inspekce rozhodnout o jeho odnětí.

Provede-li zadržení podezřelého exempláře úřad celní správy, je tento povinen bez zbytečného odkladu informovat o této skutečnosti Inspekci jako správní orgán příslušný k rozhodování o dalším zajištění exempláře. Inspekce následně zadržený exemplář předá příslušnému záchrannému centru a o tomto úkonu zároveň informují příslušný orgán veterinární správy nebo rostlinolékařské péče. Ve výjimečných případech může být ponechán jeho držiteli, jenž není oprávněn s ním jakkoliv nakládat s výjimkou běžné každodenní péče.

Zadržení exempláře se dokládá písemným potvrzením a Inspekce je následně povinna informovat MŽP. Další povinností inspekce je nejpozději do 30 dnů ode dne zadržení exempláře zahájit řízení o jeho zabavení. Dospěje-li Inspekce, resp. celní úřady k závěru, že pochybnosti jsou nedůvodné nebo že k porušení právních předpisů nedošlo, jsou povinni příslušný exemplář jeho majiteli, držiteli, dlouhodobému držiteli nebo přepravci vrátit zpět.

Zabavení je institut, jenž je v kompetenci pouze České inspekce životního prostředí. Zjistí-li se, že opravdu nastala některá ze skutečností, jež odůvodňuje zadržení exempláře, Inspekce zahájí druhou fázi, a to jeho zabavování. Důvody

---

⁶⁶ Zákon o č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, ve znění zákona č. 183/2017 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 10.2. 2004. ISSN: 1211-1244, § 34 a § 35

zabavení jsou vyjmenovány v ustanovení § 34a Zákona č. 100/2004 Sb., a jde o exemplář nelegálně získaný, dovážený, vyvážený, zpětně vyvážený nebo držení, nezaregistrovaný a ten, u něhož nebyl prokázán původ.⁶⁷

Inspekce o zabavení musí rozhodnout nejpozději do 90 dnů ode dne zahájení řízení o zabavení s tím, že tato lhůta může být výjimečně prodloužena. Následně je povinna toto rozhodnutí oznámit MŽP, a to nejpozději do 10 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí a zároveň uvede, kde se v dané situaci exemplář nachází, což je významné proto, že vlastníkem zabaveného exempláře se stává stát a je třeba ho zavést do evidence státního majetku, hospodaření s ním přísluší MŽP dle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky, přičemž v pravomoci MŽP je převést toto právo na jinou organizační složku státu, právnickou osobu nebo jinou vhodnou osobu. Proti rozhodnutí Inspekce je přípustné odvolání, jež nemá odkladný účinek.

9. Sankce

Inspekce, jako kontrolní orgán, je oprávněna v případě, kdy zjistí, že došlo k porušení zákona nebo právních předpisů EU, ukládat sankce ve formě pokut dle Zákona č. 100/2004 Sb., případně může rozhodnout o zabavení nebo zadržení exempláře (k tomu blíže viz kapitola 8). V řízení o uložení pokuty se postupuje podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. K tomuto blíže kapitola 4.4.3..

K „trestání“ závažnějších porušení jsou oprávněny orgány Celní správy ČR, resp. oddělení odhalování celních podvodů a oddělení odhalování trestné činnosti. Dospěje-li celní úřad, resp. jeho pověřená oddělení, že došlo ke spáchání protiprávního jednání vykazující znaky trestného činu, podá toto oznámení o podezření ze spáchání trestného činu oddělení pátrání. Úkolem tohoto oddělení je shromažďovat skutečnosti a důkazy potvrzující spáchání trestného činu či naopak vylučující spáchání trestného činu a na základě svého šetření připraví návrh na zahájení trestního stíhání. Při těchto šetřeních celní správa vždy spolupracuje s Policií ČR a státním zastupitelstvím. Stejně jako každý jiný policejní orgán jsou celní orgány oprávněny zasílat výzvy k podání vysvětlení či informací, jež mohou mít rozhodující vliv pro zjištění skutečného stavu věci. Jestliže je pracovník oddělení pátrání po provedeném prověřování dostatečně přesvědčen o tom, že zjištěné důkazy dostatečně odůvodňují zahájení trestního

---

⁶⁷ Zákon o č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, ve znění zákona č. 183/2017 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 10.2. 2004. ISSN: 1211-1244, § 34a odst. 1

stíhání, resp. postavení podezřelého před soud, postoupí tento pracovník důkazní materiál spolu s návrhem na zahájení trestního stíhání Policii ČR. Tato skutečnost představuje problém ohledně vyšetřování trestných činů spočívající v tom, že celní orgány samy nejsou oprávněny k vyšetřování trestných činů, čímž dochází ke vzniku zbytečných průtahů, neboť věc musí být po předání znovu prošetřena, vyšetřovatel se musí podrobně seznámit s informacemi a důkazy obstaranými celní správou.

Ministerstvo financí jako ústřední orgán Celní správy ČR již od roku 2016 pracuje na rozšíření kompetencí celní správy. Za tímto účelem byla vytvořena Dlouhodobá koncepce rozvoje celní správy v oblasti trestního řízení, jejímž cílem je mj. zavedení pravomoci k vyšetřování trestných činů, čímž by došlo ke zrušení fáze postoupení důkazních a dalších materiálů vyšetřovatelům policie a fáze vyšetřování, sdělení obvinění, podání návrhu na obžalobu by byla nově svěřena do pravomoci původního pátracího oddělení, jež je pro vyšetřování daného případu dokonale seznámen se všemi jeho podstatnými okolnostmi.⁶⁸ Je třeba pamatovat na to, že i v případě rozšíření kompetencí, bude celní správa i nadále pracovat v součinnosti s Policií ČR a k vyšetřování bude příslušný ten orgán, jenž o se potencionální trestné činnosti dozví jako první.⁶⁹

Iniciativa rozšíření kompetencí v oblasti trestního prověřování přichází i ze strany samotné celní správy. Rozšíření kompetence celní správy při objasňování trestné činnosti by vedla ke zefektivnění a zrychlení průběhu celého trestního řízení. Samozřejmě je třeba počítat s tím, že v případě schválení nových kompetencí, bude třeba učinit jak legislativní, tak i personální změny, jež si budou vyžadovat vynaložení nemalých finančních prostředků na obsazení a vyškolení pozic vyšetřovatelů.

---

⁶⁸ Dlouhodobá koncepce rozvoje Celní správy v oblasti trestního řízení [online][cit. 2019-02-16]. <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2016/ministerstvo-financi-predstavilo-dlouhod-25912>

⁶⁹ *Ministerstvo financí ČR*. [online][cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2016/ministerstvo-financi-predstavilo-dlouhod-25912>

9.1. Sankce za přestupky dle zákona č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy

Zakotvení přestupků v tomto zákoně vyplývá z požadavků stanovených v preambuli, bod 17 Nařízení č. 338/97, v němž se stanoví, že členské státy se zaručí k dodržování tohoto nařízení tím, že stanoví sankce v případě jeho porušení, a to takovým způsobem, jenž je vzhledem k závažnosti porušení považován za dostatečný a přiměřený⁷⁰ a v čl. 16 Nařízení č. 338/97, jenž stanoví povinnost přijmout na národní úrovni legislativu upravující ukládání sankcí za porušení tohoto nařízení.⁷¹

Zákonodárce tak učinil a přestupky upravil v § 34c upravující přestupky fyzických osob, právnických osob i fyzických osob podnikajících, § 34d upravující přestupky pouze fyzických osob a § 34e upravující přestupky spáchané pouze právnickými osobami a fyzickými osobami podnikajícími. Přestupkem se dle § 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich rozumí „*společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*“⁷² Přestupky jsou odstupňovány podle závažnosti.

Z předchozího odstavce tedy vyplývá, že subjektem správně-právní odpovědnosti jsou fyzické osoby, právnické osoby i fyzické osoby podnikající bez ohledu na to, zda se jedná o občana ČR, cizího státního příslušníka nebo osobu bez státní příslušnosti. Pachatelem přestupku může být pouze FO, jež v době spáchání přestupku dovršila věku patnácti let a byla přičetná. Obligatorním znakem subjektivní stránky přestupku je zavinění, přičemž k odpovědnosti za přestupek postačí pouze zavinění z nedbalosti, není-li výslovně stanoveno, že je nezbytné zavinění úmyslné, přičemž postačí úmysl nepřímý. Obligatorním znakem objektivní stránky přestupku je jednání, následek a příčinná souvislost mezi jednáním a následkem.

Dle § 15 odst. 2 je přestupek spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel⁷³

a) *chtěl svým jednáním porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem (přímý úmysl),*

⁷⁰ Nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi [online] [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A31997R0338>, Preambule, bod 17

⁷¹ tamtéž, čl. 16

⁷² Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění zákona č.285/2018 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 12.7.2016. ISSN: 1211-1244, § 5

⁷³ tamtéž, § 15 odst. 2

- b) věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, a pro případ, že jej poruší nebo ohrozí, s tím byl srozuměn (úmysl nepřímý).

Dle § 15 odst. 3 je přestupek spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel⁷⁴

- a) věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že tento zájem neporuší (nedbalost vědomá),
- b) nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl (nedbalost nevědomá).

Přestupky fyzických osob (dále jen „FO“) jsou tedy upraveny v § 34c a § 34d Zákona č. 100/2004 Sb.. Dle § 34c odst. 1, 2 a 3 je přestupkem jednání, jímž FO v rozporu se zákonem nebo předpisy EU uplatní nepravé, padělané či neplatné povolení, nakládá s exemplářem v rozporu s dovozním povolením či jiným obdobným dokladem, doveze regulovanou kožešinu nebo výrobek z tuleně v rozporu s evropskou legislativou nebo poruší zákaz lovu kytovců. Za tyto přestupky může být pachateli Inspekcí uložena pokuta ve výši 100 000 Kč, 500 000 Kč a 1 500 000 Kč podle toho, o jak závažný přestupek se jedná.⁷⁵

Dle § 34d odst. 1 a 2 spáchá FO přestupek, jestliže úmyslně učiní nesprávné prohlášení nebo úmyslně poskytne nepravdivé informace za účelem získání povolení, učiní dovoz, vývoz nebo zpětný vývoz u exempláře v rozporu se zákonem a nařízením EU, padělá nebo pozmění registrační list. V tomto případě může být pachateli uložena pokuta ve výši 500 000 Kč nebo 1 500 000 Kč dle toho, o jakou skupinu přestupků se jedná.⁷⁶

Pokud jde o právnické osoby (dále jen „PO“) a fyzickou osobu podnikající (dále jen „FOP“) jsou tito, obdobně jako FO, sankcionováni za přestupky spáchané dle § 34c i 34d s tím rozdílem, že PO a FOP se navíc dopustí přestupku i tím, že nevedou záznamy o obchodech. Z tohoto důvodu je pro tyto pachatele, oproti FO, stanovena jedna kategorie pokut navíc, a to ve výši 100 000 Kč.⁷⁷

⁷⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 287/2018 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 8.1.2009. ISSN: 1211-1244, § 15 odst. 3

⁷⁵ tamtéž, § 34c

⁷⁶ tamtéž, § 34d

⁷⁷ tamtéž, § 34e

Uložené pokuty jsou vybírány orgánem, jímž byla uložena a stávají se příjmem Státního fondu životního prostředí.⁷⁸

9.2. Sankce za trestné činy dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Jednání spočívající v neoprávněném, resp. nelegálním obchodování s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin je sankcionováno od roku 2002, v němž byly novelou č. 134/2002 Sb. k zákonu č. 140/1961 Sb., trestní zákon, s účinností od 1. července 2002, zavedeny nové trestné činy, jedním z nich byl právě trestný čin neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami.

Trestní zákon č. 140/1961 Sb., byl ke dni 31. prosince 2009 zrušen a s účinností od 1. ledna 2010 nahrazen novým trestním zákoníkem č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, jenž při úpravě oblasti nakládání s ohroženými druhy živočichů a rostlin vycházel z předcházející úpravy s tím, že nyní byla úprava rozdělena do dvou samostatných paragrafů, a to § 299 upravující úmyslné zavinění a § 300 upravující neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami z nedbalosti. Při posuzování trestní odpovědnosti je třeba přihlídnout k definici volně žijícího živočicha a planě rostoucí rostliny upravené v ustanovení § 2 písm. a), b) Zákona č. 100/2004 Sb.

Trestným činem se dle § 13 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník rozumí „*protiprávní čin, který trestní zákon označuje jako trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“⁷⁹ Pachatelem trestného činu opět může být právnická osoba nebo fyzická osoba, jež byla v době spáchání trestného činu příčetná a dovršila věku patnácti let, v případě, kdy se jedná o mladistvého pachatele, se posuzuje také rozumová a mravní vyspělost. V případě mladistvých se místo označení trestný čin používá označení provinění, definice je stejná. Prvně se budeme věnovat § 299. Trestného činu podle § 299 odst. 1 se dopustí ten, kdo se dopustí některého jednání taxativně zde vymezeného a toto jednání musí být v rozporu s národní, evropskou i mezinárodní legislativou. Pro lepší pochopení těchto trestných činů je třeba si charakterizovat jednotlivé typy protiprávního jednání zakládající skutkovou podstatu těchto trestných činů:⁸⁰

⁷⁸ Zákon o č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, ve znění zákona č. 183/2017 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 10.2. 2004. ISSN: 1211-1244, § 34f

⁷⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 287/2018 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 8.1.2009. ISSN: 1211-1244, § 13 odst. 1

⁸⁰ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 2012. ISBN 978-80-7400-428-5, str. 2995

- a) usmrtí – vztahuje se pouze k živočichům a jde o zbavení jeho života bez ohledu na to, jakým způsobem vedoucím k jeho smrti,
- b) zničí – vztahuje se pouze k rostlinám a jde o jejich zánik z volné přírody,
- c) poškodí – působí oslabení určitých částí nebo funkcí živočicha či rostliny,
- d) odejme z přírody – přemístění živočicha nebo rostliny z jejich přirozeného prostředí bez ohledu na jeho způsob a účel,
- e) doveze, vyveze, proveze – přesun z České republiky do ciziny a naopak,
- f) přechovává – pachatel drží živočicha nebo rostlinu u sebe bez ohledu na to, jakým způsobem jej získal a za jakým účelem jej drží,
- g) nabízí – poskytnutí živočicha nebo rostliny jiné osobě bez ohledu na způsob,
- h) zprostředkuje – pachatel umožňuje nabízení živočicha nebo rostliny mezi tím, kdo nabízí a tím, kdo kupuje,
- i) sobě nebo jinému opatří – nabytí živočicha nebo rostliny do vlastnictví svého či druhého, ať už z vlastní iniciativy nebo od jiného.

Podle odst. 1 bude ten, kdo se dopustí některého z vymezených způsobů jednání vůči jedinci (živočichu či rostliny) zvláště chráněnému, bude splněna podmínka, že se se musí jednat o více než 25 kusů takového živočicha, rostliny nebo exempláře, bude potrestán trestem odnětí svobody až na 3 roky, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.⁸¹ K trestní odpovědnosti pachatele - FO se vyžaduje úmysl, přičemž postačí úmysl nepřímý. Odst. 2 nám stanoví, že stejnými tresty bude potrestán pachatel, který se jednáním vymezeného v odst. 1 dopustí vůči jedinci silně nebo kriticky ohroženému druhu živočicha, rostliny nebo exempláře druhu přímo ohroženého vyhubením nebo vyhynutím.⁸² Oba tyto odstavce upravují základní skutkovou podstatu.

Odst. 3 a 4 již představují kvalifikovanou skutkovou podstatu, jež je tvořena znaky základní skutkové podstaty, doplněna dalšími znaky vyjadřující vyšší stupeň závažnosti trestného činu. V tomto případě se pachateli dle odst. 3 vyměřuje trest odnětí svobody v hranici od 6 měsíců do 5 let, spáchá-li tento

⁸¹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 287/2018 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 8.1.2009. ISSN: 1211-1244, § 299 odst. 1

⁸² tamtéž, § 299 odst. 2

trestný čin s úmyslem získat pro sebe nebo jiného značný prospěch (tedy částku 500 000 Kč), jako člen organizované zločinecké skupiny, nebo pokud tímto trestným činem způsobí dlouhodobé či nenávratné poškození existence volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin a jejich biotopů.

Dle odst. 4 je vyšší trestní sazba (2 roky až 8 let) podmíněna tím, že pachatel trestný čin spáchal ve spojení s organizovanou zločineckou skupinou aktivní ve více státech, v úmyslu získat pro sebe či jiného prospěch značného rozsahu (stanoven na částku 5 000 000 Kč) nebo pokud se poškození týká národní populace a biotopů kriticky ohrožených druhů živočichů a rostlin.⁸³

Pokud budeme hovořit o § 300, tak tento upravuje stejné jednání jako § 299 odst. 1 s tím, že v tomto případě postačí k dokonání trestného činu pouze jednání z nedbalosti. V případě zvláště chráněného druhu nebo exempláře ohroženého druhu je trestní odpovědnost opět podmíněna útokem vůči více než 25 kusům, ale v případě kriticky ohroženého druhu a druhu přímo ohroženého vyhynutím nebo vyhubením postačí k trestní odpovědnosti útok pouze vůči jedinému kusu takového druhu. Při prokázání spáchání tohoto trestného činu bude pachateli vymezen trest odnětí svobody až na dobu jednoho roku, trest zákazu činnosti či trest propadnutí věci.

Pravděpodobně nejvýznamnější případ v oblasti neoprávněného nakládání s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin na území ČR, probíhal v letech 2010 až 2015. V tomto případě šlo o plánovanou operaci uskutečněnou pracovníky celní správy ve spolupráci s Českou inspekcí životního prostředí směřující k odhalení občanů ČR účastných v organizované zločinecké skupině aktivní ve více státech. Tímto záchytem bylo zadrženo 18 exemplářů vyhubením kriticky ohrožených papoušků ara, mj. i 3 exemplářů arů kobaltových (tedy druhů zařazeného do Přílohy CITES I Úmluvy, Přílohy A Nařízení č. 338/97). Dovoz, vývoz a následný obchod s těmito druhy, jež se nachází jen na vymezených územích Brazílie, je zcela, bezvýjimečně zakázán.

Zadrženi pachatelé byli obžalováni ze spáchání trestného činu podle § 299 odst. 2 a odst. 4 trestního zákoníku a po třech letech, tedy v roce 2013, byli postaveni před Okresní soud v Hodoníně. Tento soud po vykonaném procesu dospěl k závěru, že pachatelé jsou vinni ze spáchání výše uvedeného trestného činu a uložil těmto trest odnětí svobody v době trvání dvou let v kombinaci

---

⁸³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 287/2018 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 8.1.2009. ISSN: 1211-1244, § 299 odst. 3 a 4

s trestem zákazu činnosti v oblasti obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin na dobu 5 let a trestem propadnutí věci pocházejících z trestné činnosti a trestného činu podle § 348 odst. 1, odst. 3 písm. a) padělání a pozměnění veřejné listiny.

Po vynesení rozsudku se případ na základě odvolání podaným jak ze strany obžalovaných, tak ze strany státního zástupce, přesunul ke Krajskému soudu v Brně jako soudu odvolacímu a tento po provedeném dokazování rozhodl o zpřísnění trestu uloženého Okresním soudem v Hodoníně, a to na 3, resp. na 4 roky. Někteří z odsouzených se po vynesení rozsudku Krajského soudu v Brně rozhodli podat dovolání k Nejvyššímu soudu ČR a následně ústavní stížnost k Ústavnímu soudu, nicméně oba tyto soudy po provedeném dokazování dospěly k závěru, že rozhodnutí okresního i krajského soudu bylo vydáno v souladu se zákonem a tudíž návrhy (dovolání a ústavní stížnost) usnesením odmítají jako neopodstatněné.

Ústavní soud při svém rozhodování posuzoval stěžovatelovy důvody směřující proti odsouzení za trestný čin podle § 299 spočívající v tom, že jako kupující se nemohl dopustit trestného činu, pro něž byl nepodmíněně odsouzen, ohrazuje se také tím, že předchozí soudy při svém rozhodování přesně nevymezily, k porušení jakých povinností a jakého právního předpisu došlo. Stejně argumenty stěžovatel uplatňoval i vůči odsouzení za trestný čin dle § 348, stěžovatel tvrdí, že jednal v dobré víře. Podle rozhodnutí soudu I. stupně, odvolacího i dovolacího soudu se stěžovatel dopustil těchto trestných činů tak, že opatroval finanční prostředky na nákup papoušků, zařizoval jejich registrační list a další s tím spojené padělané dokumenty a navíc exempláře neoprávněna držel u sebe doma.⁸⁴ Ústavní soud se k této ústavní stížnosti ve svém Usnesení ze dne 2. dubna 2015 č. II. ÚS 3871/14 vyjádřil tak, že: „*Stěžovatelovy argumenty směřují ve skutečnosti pouze proti hodnocení důkazů navzdory tomu, že jsou vždy účelně koncipovány jako právní otázky, které však dle Ústavního soudu nehrají v napadeném trestním řízení téměř žádnou roli. Jak velmi přesvědčivě popsal v napadeném usnesení i Nejvyšší soud, spočívá naplnění podmínek stěžovatelovy trestní odpovědnosti v tom, že se stěžovatel podílel (obstaráváním finančních prostředků, přechováváním papoušků, jejich registrací a nápomocí ostatním*

⁸⁴ Zdroj rozebraného případu: STEJSKAL, V.: *Trestní postih organizovaného zločinu v případě pašování CITES exemplářů – Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 2. dubna 2014 č. III. ÚS 3871/14*. České právo životního prostředí [online]. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí. 2015. **2015**(38).111-117 [cit. 2019-02-20]. ISSN 1213-5542. Dostupné z: http://www.cspzp.com/dokumenty/casopis/cislo_38.pdf

obžalovaným) na činnosti organizované skupiny, jejichž činnost spočívala v porušování trestního zákoníku, přičemž stěžovatel si byl této její činnosti vědom. Tím pádem stěžovatel nemohl postupovat v dobré víře a tím méně být pouhou obětí ostatních odsouzených. Přitom je přinejmenším z ústavněprávního hlediska zcela nerozhodné, zda každý jednotlivý člen skupiny porušil nějaké konkrétní povinnosti zakotvené v předpisech o ochraně přírody. Trestní odpovědnost leží na každém členovi takové skupiny. V tomto směru je možné odkázat na srozumitelné a úplné odůvodnění napadeného usnesení Nejvyššího soudu.“⁸⁵

Význam tohoto případu spočívá v tom, že je prvním na našem území, kdy došlo k potírání organizovaného zločinu v oblasti nelegálního obchodování s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Výsledek tohoto procesu je odrazem neustávající aktivní spolupráce orgánů Celní správy ČR a České inspekce životního prostředí. V této chvíli můžeme jen doufat, že tento precedent (i přesto, že české právo není založeno na právu precedenčním) bude výstrahou pro všechny, kteří by se chtěli jakýmkoli způsobem podílet nebo sami páchat nelegální obchod s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a zároveň podklad pro rozhodování soudů v případě, že by ke spáchání a především odhalení takového trestného činu došlo.

---

⁸⁵ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 2. dubna 2015 č. III. ÚS 3871/14 [online] [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=87805&pos=1&cnt=1&typ=result>, bod 7

10. Závěr

Nelegální mezinárodní obchod s ohroženými druhy živočichů a planě rostoucími rostlinami je závažný celosvětový problém, proti němuž je třeba každodenně bojovat. Za tímto účelem byla na mezinárodní úrovni přijata Úmluva CITES, jež je dle mého názoru komplexní a nenahraditelnou regulací této nelegální činnosti. Účelem této Úmluvy je zabránit v co nejvyšší možné míře krutému a zbytečnému usmrcování a uhynutí, jež vede k nelegálnímu obchodování se vzácnými druhy živočichů a rostlin. Díky této právní regulaci se podařilo, alespoň z části, zachránit jejich populaci. Stejně kvalitně, ne-li kvalitněji, je právní úprava nelegálního obchodování upravena na úrovni Evropské unie, jež vychází z úpravy mezinárodní a opírá se o Úmluvu CITES.

V České republice je tato problematika upravena Zákonem č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, jenž vychází z předchozích zmíněných právních úprav, proto je při aplikaci tohoto zákona třeba vždy přihlížet k ustanovením těchto pramenů, případně je třeba provést interpretace, která může být provedena různě a bohužel je zde riziko, že tento výklad nebude vždy správný.

Dále vidím slabinu české úpravy nelegálního obchodu v trestněprávních předpisech. V ustanovení § 299 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník se hovoří, že o trestný čin neoprávněného nakládání s chráněnými živočichy a planě rostoucími rostlinami, jež nejsou ohroženi vyhubením nebo vyhynutím, se jedná až tehdy, pokud jde o více než 25 kusů takového živočicha nebo rostlin. Tato současná právní úprava umožňuje pašerákům pravidelné vývozy, dovozy a další nelegální nakládání s těmito chráněnými exempláři. Domnívám se, že takové ustanovení je neúčelné a mělo by v tomto případě dojít ke zpřísnění a neoprávněné nakládání by mělo být trestáno bez ohledu na množství, případně menší množství, čímž by mohlo dojít k omezení takové činnosti.

V trestněprávní oblasti shledávám jako další problém spočívající v tom, že orgány Celní správy ČR nedisponují kompletní kompetencí při vyšetřování trestných činů. Příslušná oddělení a pracovníci celní správy před zahájením trestního stíhání shromažďují všechny podklady (důkazy) nezbytné k prokázání spáchání trestné činnosti. Nicméně v následujících krocích jsou povinni všechen zjištěný důkazní materiál spolu s návrhem na zahájení trestního stíhání předat Policii ČR. A právě zde se dle mého setkáváme s největším háčkem. Poté co Policie ČR obdrží spisový a důkazní materiál obstaraný celní správou, musí tato

znovu celý případ přezkoumat, seznámit se s příslušnými materiály a rozhodnout o tom, zda bude trestní stíhání zahájeno či nikoliv. V této fázi vyšetřování trestné činnosti tedy vznikají zbytečné průtahy, může dojít k dočasnému odložení případu z důvodu pracovní vytíženosti příslušníků policie nebo proto, že Policie ČR nemusí vyšetřování trestné činnosti týkající se zvířat považovat za významné, neboť si ne všichni dostatečně uvědomují, že současný občanský zákoník již zvíře nepovažuje za věc, tudíž by těmto případům, dle mého názoru, měla být věnována stejná pozornost, jako by se jednalo o trestný čin spáchaný na člověku. Pokud by došlo k rozšíření kompetencí celní správy, mohli bychom se těmto nedostatkům vyhnout a zároveň si myslím, že celní správa je orgán dostatečně schopný provádět vyšetřování trestných činů sám, případně za spolupráce ze strany Policie ČR.

Rovněž v oblasti přestupků bych uvítala změnu, a to v podobě zvýšení sankcí ukládaných Českou inspekcí životního prostředí. Dle mého názoru nejsou výše našich pokut dostatečně odrazující.

Je možné zajistit ochranu ohrožených druhů živočichů a rostlin a nelegální nakládání s nimi jinak než pouhými pokutami a tresty stanovenými právními předpisy? Dle mého názoru bychom měli začít u sebe. V současné době jsou lidé čím dál více lhostejní k přírodě, ničí ji, zanáší jí odpadem, což má za následek přirozený úbytek zvířat a rostlin, včetně těch zařazených do některého ze Seznamů CITES nebo Příloh Nařízení č. 338/97. Velký podíl na tomto jejich úhynu má také skutečnost, že se v dnešní době v enormním množství kácí lesy, čímž se ničí jejich přirozená stanoviště. A jak jinak bychom mohli pomoci než tím, že budeme ohleduplní k okolnímu prostředí? Především tím, že nebudeme kupovat výrobky z těchto chráněných druhů vyrobených a nebudeme přechovávat exempláře neoznačené, bez příslušné dokumentace, u nichž nemůžeme přesně určit jejich původ.

Nejen v České republice, ale také ve světě je třeba šířit větší osvětu ohledně této problematiky. Velké množství lidí ani s tímto problémem není vůbec seznámeno nebo se domnívají, že jim by se nikdy nic takového stát nemohlo. Nicméně v současné době téměř každý jezdí na dovolené a každý si převezde nějaký suvenýr, ale ne všichni jsou si vědomi toho, že se mohou dopustit protiprávního jednání. Příkladem jsou čím dál více poptávané výrobky tradiční čínské medicíny obsahující v 90 % části vzácných druhů zvířat, například tygrů a jejich kostí, kůží nebo medvědí žluč, která je za velmi krutých podmínek

získávána z jejich žlučníků. Medvědi jsou drženi v malých klecích a za pomoci zaživa trvale zavedené kovové trubičky je jim žluč pravidelně odebírána.

V České republice je od roku 2016 Českou inspekcí životního prostředí vedena kampaň Ukradená divočina, jež má informovat veřejnost o problému nelegálního obchodování s ohroženými druhy. Domnívám se, že je třeba takových kampaní vést více, případně stejně, jako je tomu v mnoha zahraničních státech, zřídit nevládní organizace či webové stránky poskytující lidem všechny potřebné informace.

Co považuji za absurdní je udělování výjimek k lovu chráněných druhů živočichů. Je správné, že lidé za peníze mohou ničit jejich populaci? Tuto otázku ve mně vyvolal nedávný případ, který se stal na území Pákistánu. Jednalo se o situaci, kdy pákistánské úřady za enormně vysoký poplatek umožnily americkému lovcovi trofejí lov kozy šrouborohé, vysoce ohrožené vyhynutím, zařazené do Seznamu CITES I a Přílohy A Nařízení č. 338/97.

Bude-li nadále takový trend pokračovat, budou některé druhy ohrožených zvířat zachovány i pro další generace? Ochrana proti nelegálnímu nakládání s ohroženými druhy živočichů a rostlin je nekončící boj a i přesto, že právní úprava je na vyhovující úrovni, není možné mu zcela zabránit.

11. Resumé

Protection of the international trade with endangered species of animals and wild growing plants is regulated by CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) on the international level, by Council Regulation (EC) No 338/97 *on the European level and by the law No. 100/2004 Sb., i.e. of the Collection of Laws (Coll.), „about the trade with endangered species“ on the national level. Illegal trade is a global problem and it is a very complicated matter to fight against it.*

The purpose of this thesis is to provide a comprehensive and apt overview of all instruments, which are applied for regulation of the illegal trade. In the first part I focus on the regulation tools of CITES, which constitute the base for the regulatory instruments of the Regulation (EC) No 338/97 *and law No. 100/2004 Coll.. The most important part of it is dealing with the import permits, approvals and export permits as well as re-exports and export quota, all of these instruments regulating yearly export of specific endangered species of animals and plants from their place of origin.*

Equally important part of this thesis is the definition of the institutions and bodies involved in issuing of individual regulatory instruments. The greater part is devoted to the Customs Authority of the Czech Republic, which is significantly involved in limitation, respectively prevention of the imports, exports and transit of the consignments containing live or dead specimens of endangered species or parts thereof.

For better protection, we need to ensure, that the people are more aware of the problem, as they usually do not know what that one is about, or they think they cannot be involved in such problems. Various campaigns, educational lectures should be organized and high-quality information should be issued on the national as well as global level to rise the awareness of the society about the issue of trafficking, i.e. illegal trade, and to draw the attention to fines and penalties imposed in the event of such infringement.

Protection against the illegal handling with endangered species of animals and plants is a never ending fight, even though the legislation is at a satisfactory level, it cannot be completely prevented. If the society does not exert maximum effort to solve this problem, we can get into a state, that our future generations will not know any of the endangered species at all.

12. Použité zdroje

12.1. Literatura

1. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR *Jak značit exemplář CITES?: Metodika Agentury ochrany přírody a krajiny ČR*. [online]. Praha: Agentura ochrany a přírody ČR. [cit. 2019-02-20]. ISBN 978-80-87457-24-5. 36 s.
Dostupné z:
[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_publicace/\\$FILE/ODOIM_Z-Jak_znacit_exemplare_CITES-20121002.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cites_publicace/$FILE/ODOIM_Z-Jak_znacit_exemplare_CITES-20121002.pdf)
2. DAMOHORSKÝ, M a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck. 2010. ISBN 978-80-7400-338-7. 680 s.
3. DAMOHORSKÝ, M., ŠTURMA, P., ONDŘEJ, J., ZÁSTĚROVÁ, J., *Mezinárodní právo životního prostředí I. část (obecná)*. Beroun: IFEC. 2008. ISBN 80-903409-2-X. 193 s.
4. DAMOHORSKÝ, M., ŠTURMA, P., ONDŘEJ, J., ZÁSTĚROVÁ, J., SMOLEK, M., SOBOTKA, M., STEJSKAL, V., ŽÁKOVSKÁ, K. *Mezinárodní právo životního prostředí II. část (zvláštní)*. Beroun: IFEC. 2008. ISBN 978-80-903409-8-9. 318 s.
5. DAMOHORSKÝ, M., STEJSKAL, V. *Environmental Law in the Czech Republic and EU – ten years after*. Prague: The Czech Society for Environmental Law. 2014. ISBN 978-80-87488-4. 126 s.
6. CHMELÍK, J. a kol. *Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení*. Praha: Linde, a.s. 2005. ISBN 80-7201-543-5. 216 s.
7. KÁRNÍK, M. *CLO a celní politika od A do Z*. 1. vydání. Olomouc: ANAG. 2012. ISBN 978-80-7263-779-9. 304 s.

8. MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ *Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy živočichů a planě rostoucích rostlin. Základní informace se zaměřením na Českou republiku a Evropskou unii*. 2. vydání. Praha: Ministerstvo životního prostředí. 2010. ISBN 978-80-7212-552-4. 46 s.
9. STEJSKAL, V., VILÍMKOVÁ, V. *Zákon o obchodování s ohroženými druhy s komentářem a prováděcími a souvisejícími předpisy*. 1. vydání. Praha: Linde, a.s. 2005. ISBN 80-7201-512-5. 419 s.
10. STEJSKAL, V. *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*. Praha: Linde, a.s. 2005. ISBN 80-7201-609-1. 591 s.
11. STEJSKAL, V., MÜLLEROVÁ, V. *Ochrana zvířat v právu*. 1. vydání. Praha: Academia. 2013. ISBN 978-80-200-2317-9. 490 s.
12. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II § 140 – 421*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 2012. ISBN 978-80-7400-428-5. 3614 s.

12.2. Internetové zdroje

1. *Informační portál Ministerstva životního prostředí*. [online]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/cites_obchod_ohrozenymi_druhy
2. *Informační portál Ministerstva financí*. [online][cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2016/ministerstvo-financi-predstavilo-dlouhod-25912>
3. *Informační portál Agentury ochrany přírody a krajiny*. [online]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/cites/>
4. *Informační portál Celní správy ČR*. [online][cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/Stranky/default.aspx>

5. *Informační portál České inspekce životního prostředí* [online]
[cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://www.cizp.cz/Kontrola-a-mozne-sankce>
6. *Informační portál CITES* [online][cit. 2019-02-13].
Dostupné z: <https://cites.org/>
7. *Informační portál Mezinárodního svazu ochrany přírody* [online]
[cit. 2019-02-20]. Dostupné z:
<https://portals.iucn.org/library/efiles/documents/2013-009.pdf>
8. *Informační portál Zoologické zahrady Praha.* [online][cit. 2019-02-20].
Dostupné z: <https://www.zoopraha.cz/zvirata-a-expozice/lexikon-zvirat/184-aktualne-ze-zoo-praha/novinky-u-zvirat?d=192-kun-prevalskeho&start=192>
9. *Informační portál EUROPOLU* [online].
Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-trends/crime-areas/environmental-crime>
10. *Informační portál International Air Transport Association* [online]
[cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <https://www.iata.org/pages/default.aspx>

12.3. Právní předpisy

1. Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy), ve znění zákona č. 183/2017 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 10.2.2004. ISSN 1211-1244.
2. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 287/2018 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 8.1.2009. ISSN: 1211-1244.
3. Zákon č. Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění zákona č. 285/2018 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 12.7.2016. ISSN: 1211-1244.

4. Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon). *In: Sbírka zákonů*. 13. července 1999.
ISSN 1211-1244
5. Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů. *In: Sbírka zákonů*. 29. dubna 2004. ISSN 1211-1244.
6. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy živočichů a rostlin. *In: Sbírka zákonů*. 3. března 1973. ISSN: 1211-1244.
7. Nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi.
Dostupné z:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A31997R0338>

12.4. Judikatura

1. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 2. dubna 2015 č. III. 3861/14 [online][cit. 2019-02-20]. Dostupné z:
<http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=87805&pos=1&cnt=1&typ=result>

12.5. Články

1. FAJSTAVROVÁ, J. *Akce v ZOO*. Clo douane. 2017. **51**(říjen).
ISSN 0323-0023.
2. MICZSKO, P. *CITES norma pro život*. Clo douane. 2018. **52**(září).
ISSN 0323-0023.
3. PRUDIČOVÁ, H. *Konec tygrů v Čechách aneb slepá víra v zázraky*. Clo douane. 2018. **52**(září). ISSN 0323-0023

4. *Případ zabíjených tygrů. V České Lípě začíná soud s Ludvíkem Brouskem.* In: *ceskatelevize.cz* [online]. 21.1.2019 [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2711477-pripad-zabijenych-tygru-v-ceske-lipe-zacal-soud-s-ludvikem-berouskem>
5. STEJSKAL, V. *Omezení mezinárodního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin.* České právo životního prostředí. [online]. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí. 2001. **2001**(2). ISSN 1213-5542. Dostupné z: http://www.cspzp.com/dokumenty/casopis/cislo_38.pdf
6. STEJSKAL, V. *Trestní postih organizovaného zločinu v případě pašování CITES exemplářů – Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 2. dubna 2014 č. III. ÚS 3871/14.* České právo životního prostředí [online]. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí. 2015.**2015**(38).[cit. 2019-02-20].ISSN 1213-5542. Dostupné z: http://www.cspzp.com/dokumenty/casopis/cislo_38.pdf

12.6. Metodické materiály

1. Metodická informace Generálního ředitelství cel k dohledu nad dovozem, vývozem, tranzitem a vnitrounijním obchodem ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. *Elektronická sbírka vnitřních předpisů řízení Celní správy ČR.* 2017. č. 43

13. Seznam příloh

1. Příloha č. 1: Zabavené exempláře CITES (korály, kareta, kly slonů, soška ze slonoviny, rohy nosorožců)
2. Příloha č. 2: Zabavený exemplář aligátora severoamerického
3. Příloha č. 3: Boty vyrobené z kůže aligátora
4. Příloha č. 4: Pásek vyrobený z kůže varana
5. Příloha č. 5: Bunda vyrobená z kůže krajty; před bundou se nachází vycpaný exemplář kobry
6. Příloha č. 6: Průřez nosorožčím rohem
7. Příloha č. 7: Tygří drápy, zub a tygří masox zabavené při akci TROFI
8. Příloha č. 8: Tygří kostra zabavená při akci TROFI
9. Příloha č. 9: Sušené hlízy vstavače
10. Příloha č. 10: Sušený oddenek orchideje

Příloha č. 1: Zabavené exempláře CITES (korály, kareta, kly slonů, soška ze slonoviny, rohy nosorožců)

Zdroj: vlastní⁸⁶

Příloha č. 2: Zabavený exemplář aligátora severoamerického

Zdroj: vlastní⁸⁷

⁸⁶ Fotografie byla pořízena na výstavě Příroda na prodej?: Nelegální obchod s ohroženými druhy živočichů a rostlin pořádanou Ministerstvem vnitra ve spolupráci s Českou inspekcí životního prostředí instalovanou v Muzeu Policie ČR. Exempláře byly dodány Celní správou ČR a Českou inspekcí životního prostředí.

⁸⁷ Pořízeno tamtéž

Příloha č. 3: Boty vyrobené z kůže aligátora

Zdroj: vlastní⁸⁸

Příloha č. 4: Pásek vyrobený z kůže varana

Zdroj: vlastní⁸⁹

---

⁸⁸ Pořízeno tamtéž

⁸⁹ Pořízeno tamtéž

Příloha č. 5: Bunda vyrobená z kůže krajty; před bundou se nachází vycpaný exemplář kobry

Zdroj: vlastní⁹⁰

Příloha č. 6: Průřez nosorožčím rohem

Zdroj: vlastní⁹¹

---

⁹⁰ Pořízeno tamtéž

⁹¹ Pořízeno tamtéž

Příloha č. 7: Tygří drápy, zub a tygří masox zabavené při akci TROFI

Zdroj: vlastní⁹²

Příloha č. 8: Tygří kostra zabavená při akci TROFI

Zdroj: kpt. Ing. Šárka Miškovská, tisková mluvčí, Celní úřad Praha Ruzyně

---

⁹² Pořízeno tamtéž

Příloha č. 9: Sušené hlízy vstavače

Zdroj: vlastní⁹³

Příloha č. 10: Sušený oddenek orchideje

Zdroj: vlastní⁹⁴

⁹³ Pořízeno na výstavě Příroda na prodej?

⁹⁴ Pořízeno tamtéž